

BASHKIA SHKODER

PLANI I MBARËSHTIMIT PËR EKONOMINË PYJORE “DRIN GJADER KIR”

PLANI I MBARËSHTIMIT PËR EKONOMINË PYJORE “DRIN GJADER KIR”

Periudha e vlefshmërisë: 2025-2034

Hartoi:

“Deja” shpk & “Diava Consulting” shpk

Inxh. Hazis Porja

Inxh. Abdulla Diku

Viti 2025

PËRMBAJTJA E PLANIT TË MBARËSHTIMIT TË EKONOMISË PYJORE
“DRIN GJADER KIR”

1. HYRJE

- 1.1. Qëllimi dhe objektivat e planit të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave,
- 1.2. Ecuria e punës dhe përgjegjësitë
- 1.3. Metodologjia e punës
- 1.4. Informacioni i përdorur në hartimin e PMPK

2. PERSHKRIMI I PËRGJITHSHËM I EKONOMISË PYJORE

- 2.1. Informacion i përgjithshëm rreth ekonomisë pyjore
- 2.2. Pronësia, administrimi, organizimi
- 2.3. Vendndodhja gjeografike dhe ndarja administrative
- 2.4. Konteksti i bashkisë dhe ekonomisë pyjore
- 2.5. Historiku i mbarështimit të pyjeve dhe kullotave në ekonominë pyjore
- 2.6. Situata demografike dhe social ekonomike
- 2.7. Marketingu i produkteve pyjore drusore dhe jo drusore
- 2.8. Gjuetia dhe peshkimi
- 2.9. Fasilitetet rekreacionale dhe didaktike
- 2.10. Prania e zonave të mbrojtura, specieve dhe stacioneve

3. GJENDJA AKTUALE E PYJEVE DHE KULLOTAVE

- 3.1. Mbarështimi dhe funksionet e pyjeve dhe kullotave
 - 3.1.1. Përdorimi i territorit (aktual dhe propozimet)
 - 3.1.2. Forma e qeverisjes (aktuale dhe propozimet)
 - 3.1.3. Ndarja e ekonomisë pyjore në parcela dhe nënparcela
 - 3.1.4. Ndarja e pyjeve

4. KUSHTET STACIONALE

- 4.1. Klima
- 4.2. Topografia dhe morfologjia
- 4.3. Gjeologjia
- 4.4. Tokat
- 4.5. Rrjeti hidrologjik dhe burimet e furnizimit me ujë

- 4.6. Erozioni në shpate dhe rrjedhjet ujore
- 4.7. Rrëshqitjet

5. VEGJETACIONI DHE BIODIVERSITETI

- 5.1. Brezat bioklimatike
- 5.2. Pyjet dhe kullotat
- 5.3. Tipet e pyjeve
- 5.4. Tipet e kullotave
- 5.5. Tipet potenciale të vegjetacionit
- 5.6. Biodiversiteti
- 5.7. Prania e vlerave konservuese të larta (VKL)
- 5.8. Rreziqet për biodiversitetin dhe efektet mbi planifikimin
- 5.9. Mundësitë për aktivitetet didaktike dhe kërkim shkencor

6. ANALIZA E PYJEVE DHE KULLOTAVE

- 6.1. Analiza e të dhënave për Pyjet
 - 6.1.1. Analiza e tipeve të pyjeve
 - 6.1.2. Shpërndarja e sipërfaqes dhe volumit sipas formës së qeverisjes
 - 6.1.3. Struktura e pyjeve sipas klasave të moshës dhe klasave të prodhimit
- 6.2. Analiza e të dhënave të kullotave
 - 6.2.1. Gjendja e kullotave
 - 6.2.2. Madhësia e sipërfaqes së kullotave dhe vendodhja e tyre
 - 6.2.3. Altituda, pjerrësia, kundrejtimi, kushtet hidrologjike
 - 6.2.4. Mbrritshmëria
 - 6.2.5. Grumbullimi i të dhënave për zonat e djegura në kullota(10 vitet e fundit)

7. REZULTATET E INVENTARIZIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

- 7.1. Rezultatet e Inventarizimit të Pyjeve
 - 7.1.1. Analiza statistikore e Inventarizimit
- 7.2.2. Volumi dhe rritja në volum e grumbujve pyjorë
- 7.2.3. Struktura Vertikale
- 7.2.4. Cilësia e materialit drusor
- 7.2.5. Biomasa dhe faktorët e ekspansionit të biomasës
- 7.2.6. Analiza e rolit të ekonomisë pyjore në sekuestrimin e karbonit
- 7.2. Gjendja shëndetsore dhe fitosanitare
 - 7.2.1. Drurët e tharë
 - 7.2.2. Dëmtimet e tjera
- 7.3. Prerjet e paligjshme
 - 7.3.1. Prerjet e paligjshme, gjendja aktuale dhe efektet në procesin e planifikimit
 - 7.3.2. Impakti i prerjeve ilegale në planifikimin dhe mbarështimin e pyjeve
- 7.4. Rezultatet e inventarizimit të kullotave
 - 7.4.1. Tipi dhe cilësia e kullotave

- 7.4.2. Perdoruesit e kullotave dhe koha
- 7.4.3. Llojet e bagëtive
- 7.4.4. Përdorimi aktual dhe kapaciteti mbajtës i kullotave
- 7.4.5. Infrastruktura aktuale
- 7.4.6. Problemet mbi kullotjen dhe furnizimin e blegtorisë me baze ushqimore
- 7.4.7 Volumi dhe rritja në volum e grumbujve pyjorë

8. OBJEKTIVAT E MBARËSHTIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

- 8.1. Objektivat e përgjithshme për planifikimin afat-gjatë
- 8.2. Objektivat kombëtare për zhvillimin e pyjeve dhe kullotave pajtueshmëria e PMPK me planifikimin rajonal dhe atë në nivel Bashkie
- 8.3. Objektivat kryesore të PMPK
- 8.4. Objektivat specifike të ekonomisë pyjore/NJM
- 8.5. Objektivat specifike mbi përdorimin e tokës, funksionin dhe formën e qeverisjes
- 8.5.1. Objektivat specifike mbi tipet e pyjeve
- 8.5.2. Objektivat specifike silvikulturale
- 8.5.3. Objektivat specifike për kullotat
- 8.5.4. Objektivat specifike mbi biodiversitetin
- 8.5.5. Objektivat specifike mbi gjendjen shëndetsore
- 8.5.6. Objektivat specifike mbi faunen
- 8.5.7. Objektivat specifike për pyjet me funksion prodhues
- 8.5.8. Objektivat specifike për pyjet me funksion mbrojtës
- 8.5.8. Objektivat specifike për pyjet me funksion rekreacioni
- 8.5.9. Objektivat specifike për pyjet me funksion konservues

9. MASAT/AKTIVITETET E PLANIFIKUARA NË KUADËR TË MBARËSHTIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

- 9.1. Prerja vjetore e lejuar/mundësia vjetore e shfrytëzimit
- 9.2. Prerja vjetore silvikulturore
- 9.3. Planifikimi vjetor i masave
- 9.3.1. Masat në pyje
- 9.3.2. Masat në kullota
- 9.3.3. Masat në infrastrukturë, në zonat e degraduara, rekreacionale dhe didaktike
- 9.4. Masat afat-gjata
- 9.4.1. Masat silvikulturale në trungishte
- 9.4.2. Masat silvikulturore në cungishte
- 9.4.3. Masat silvikulturore në shkurre
- 9.4.4. Pyllëzimi, ripyllëzimi
- 9.4.5. Masat në kullota
- 9.4.6. Gjendja dhe masat në infrastrukturën e ekonomisë pyjore
- 9.4.7. Masat specifike për aktivitetet rekreacionale dhe didaktike

10. VLERËSIMI EKONOMIK

- 10.1.** Vlerësimi i efekteve të masave të planifikuara në pyje dhe kullota
- 10.2.** Planifikimi i të ardhurave/perfitimeve
- 10.3.** Planifikimi i kostove/shpenzimeve
- 10.4.** Analiza kosto-përfitim

11. LIDHJA MIDIS PLANIT TË MBARËSHTIMIT TË PYJEVE E KULLOTAVE DHE SISP

12. PROÇESI I VALIDIMIT TË PMPK NË SISP

13. MIRATIMI I PLANIT TË MBARËSHTIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

14. MONITORIMI I ZBATIMIT TË PMPK

15. RISHIKIMI PERIODIK I ZBATIMIT TË PLANIT TË MBARËSHTIMIT

16. RISHIKIMI AFAT-MESËM I PLANIT TË MBARËSHTIMIT

17. RISHIKIMI FINAL I PLANIT TË MBARËSHTIMIT

18. PËRGATITJA E HARTAVE

- **Hyrje.**
- **Harta e ekonomisë pyjore**
- **Harta e funksioneve**
- **Harta e tipeve të pyjeve dhe kullotave**
- **Harta e rrjetit rrugor, infrastukturës dhe zonave të degraduara**
- **Harta e ndërhyrjeve**

PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Mbarështimi i pyjeve është planifikimi afatgjatë për fondin pyjor, i cili në rastin konkret është bërë në bazë të kriterëve të caktuar për grumbullimin e informacionit për gjendjen faktike dhe përcaktimin e objektivave e masave të nevojshme, në funksion të statusit të dhënë, me synim përmbushjen e funksioneve ekologjike, ekonomike e sociale, duke zbatuar dhe harmonizuar parimet e zhvillimit të qëndrueshëm me nevojat e administruësve, pronarëve privat dhe përdoruesve të tyre. Plani i Mbarështimit të Ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir, synon që të merren në konsideratë të gjithë faktorët që lidhen direkt ose indirekt ndërmjet tyre - popullata lokale, faktorët ekologjik dhe tokësore, administrimi i pyjeve dhe kullotave, ekoturizmi, interesi që ofron pylli, blegtorët etj., pa harruar shërbimet në ekosistem që pylli ofron, të tilla si; kufizimin e erozionit, mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësisë së ujrave, ruajtjen e natyrës dhe qëndrueshmërinë e resurseve, mbrojtja e tokave bujqësore dhe infrastrukturrës etj. Nga ana tjetër pylli dhe kullota përmbush edhe funksione të tjera si; plotësimi i nevojave me material drusor, bazë ushqimore për blegtorinë, si dhe përdorimi i prodhimeve të dyta pyjore përdorimi dhe përftimi i të cilave duhet bërë nëpërmjet një zhvillimi të qëndrueshëm të pyjeve. Mbrojtja e ekosistemeve natyrore, përmirësimi i peisazhit rural dhe mbrojtja e biodiversitetit përbën një drejtim të rëndësishëm të projektit dhe zgjerimi i këtyre zonave do të jetë në qendër të objektivave të veçantë.

Gjithashtu vend të veçantë zë harmonizimi i interesave të komunitetit dhe të pjesëmarrësve të tjerë veprues në territorin e kësaj ekonomie, në përputhje me mundësi prodhuese aktuale dhe potenciale të pyllit.

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir shtrihet në territorin e Bashkisë Shkoder.

Pyjet me funksion me funksion prodhues zënë **11.98** ha ose 100 % të sipërfaqes pyjore. Grumbujt pyjorë të kësaj ekonomie qeverisen si më poshtë:

❖ Pyjet cunqishte zënë **11.98** ha ose 100% të sipërfaqes pyjore,

Në aspektin e organizimit natyror kjo ekonomi paraqet një ndërthurje të mirë të elementeve ekstensiv dhe intensive të burimeve dhe resurseve pyje, kullota, fond bujqësor, ujra, florë, faune dhe mbi të gjitha faktori njeri si përfitues, përdorues i këtyre burimeve.

Gjithsesi, kërkohet një edukim i vazhdueshëm dhe menaxhim afatgjatë e i qëndrueshëm për ti vënë në funksion të përmirësimit të cilësisë së jetesës për komunitetet dhe grupet e interesit në zone.

Problematika kryesore në zone ka të bëjë me migrimin dhe emigrimin e brezit të ri, burime të kufizuara financiare për familjet, si dhe menaxhimi jo i qëndrueshëm i burimeve natyrore.

Detyrat kryesore për 10 vjeçarin e ardhshëm në zbatim të këtij Planit Mbarështimi rrjedhin nga programi strategjik i Qeverisë Shqiptare për zhvillimin e sektorit pyjeve e kullotave në harmoni të plotë me programet e Bashkisë Shkoder.

1.HYRJE

1.1. Qëllimi dhe objektivat e Planit të Mbarështimit të Pyjeve dhe Kullotave

Qëllimi kryesor i hartimit të planit të mbarështimit është rishikimi dhe hartimi i një plani që të plotësojë objektivat afat-shkurtra dhe afat-gjata në përputhje me tipet e grumbujve pyjorë.

Në objektivat e këtij plani mbarështimi një vend të rëndësishëm zë qëllimi primar *“sigurimi i një mbarështimi të qëndrueshëm dhe shumë funksional i pyjeve e kullotave”*. Gjithashtu, ky plan mbarështimi duhet të garantojë përdorim racional të burimeve natyrore pyjore dhe kullotave, si dhe të kontribuojë në cilësinë e jetesës në zonën rurale.

Objektivat e projektit të ri janë prezantuar tek të gjithë aktorët, duke e organizuar punën për administrimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve dhe kullotave të Ekonomisë Pyjore.

Objektivat e planit të mbarështimit u hartuan në mbështetje të ligjit për zhvillimin e sektorit pyjore, ligji kuadër 57/2020 “Për pyjet” dhe në bashkëpunim me strukturat përgjegjëse për pyjet në Bashki, popullatën dhe organet e pushtetit vendor. Objektivat kryesore janë:

- Sigurimi i normalitetit në grumbujt pyjorë, që të garantojnë një zhvillim të qëndrueshëm dhe një përdorim racional duke siguruar prodhim maksimal nga grumbujt pyjor.
- Vlerësimi i pyllit si ekosistem multifunksional për ruajtjen e biodiversitetit dhe shtimit të të ardhurave në dobi të popullatës lokale.
- Intesifikimi i rritjes natyrore të grumbujve duke kryer ndërhyrjet e domosdoshme silvikulturore dhe duke vjelë në mënyrë racionale materialin drusor nga grumbujt pyjorë.

- Shtimi i sipërfaqes së mbulesës pyjore dhe sigurimi i ripërtëritjes natyrore nëpërmjet kryerjes së punimeve për sigurimin e gjeneratës së re të pyjeve në ato pjesë të territorit ku ajo mungon ose është dëmtuar.
- Përmirësimi përbërjes llojore, duke stimuluar përzierjet fletorë +halorë.
- Rritje e cilësisë së kërcellit dhe e kurorës së drurëve me synim përmirësimin e cilësisë e prodhimitarisë së grumbujve.
- Përmirësimi i mëtejshëm i infrastrukturës rrugore dhe rritja e sipërfaqes së grumbujve pyjorë të mirëshërbyer prej saj, mirëmbajtja dhe shtrirja optimale e rrjetit rrugor.
- Përpjekja maksimale për kontrollin e erozionit dhe mbrojtjen e burimeve ujore.
- Pakësimi i ndikimeve negative në gjendjen shëndetsore të pyjeve dhe ndalimi i veprimtarive të paligjësme në territorin pyjor dhe kullësor.
- Vlerësimi i mundësisë prodhuese të produkteve jodrusore pyjore dhe zbatimi i praktikave mirëmenaxhuese të vjeljes së tyre.
- Të krijojë mundësi për zhvillimin e turizmit natyror dhe rural në zonë dhe të evidentojë pjesët e territorit me vlera të larta peisazhistike, historike, kulturore apo me vlera të veçanta tradicionale lokale.

1.2.Ecuria e punës dhe përgjegjësitë

Fillimisht është kryer puna përgatitore për sigurimin e bazës materiale, si instrumentet e ndryshëm, dokumentacionin e nevojshëm, si planin e inventarizimit aktual, hartat topografike e ato të ndarjes parcelare, përgatitjen e formulareve për punimet e terrenit, etj.

Puna për grumbullimin e informacionit të nevojshëm në terren ka filluar në Shtator 2024 dhe ka përfunduar në Qershor 2025. Periudha në vijim ka shërbyer për kryerjen e punimeve të zyrës e përpilimin e relacionit të planit të mbarështimit.

Realizimi i mbarështimit të ekonomisë pyjore “Drin Gjader Kir” është mbështetur në zbatimin kriterëve të përshkruara në Udhezuesin e planeve të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave (punimet e terrenit dhe ato të zyrës). Operacionet e punës janë kryer mbështetur në grafikun e realizimit të punimeve bashkangjitur kontratës si më poshtë:

- ✓ Përcaktimi i objektivave të planit të mbarështimit
- ✓ Rikonicioni i plotë i ekonomisë me grupin e mbarështimit, përfaqësues të organeve të pushtetit lokal e të DPB të Bashkisë Shkoder.
- ✓ Grumbullimi i informacionit për ekonominë nga dokumentacioni ekzistues si: planet e mbarështimit të mëparshëm, regjistrat e kryerjes së punimeve pyjore, regjistri i zjarreve, sëmundjeve dhe dëmtuesve, regjistrat e shfrytëzimit të lëndës drusore, të dhëna të kadastrës pyjore për ndryshime të mundshme gjatë 30-40 viteve të shkuara, si dhe hartat respektive për këtë ekonomi pyjore etj.
- ✓ Kryerja e rëlevimeve silvikulturore e dendrometrike në terren në sipërfaqet provë të përherëshme dhe të përkohëshme si dhe marrja e informacionit të nevojshëm nga popullatat vendore dhe hedhja e tyre në skedat e përshkrimit dhe inventarizimit të parcelës ose nënparcelës të materializuar në terren.

- ✓ Ndarjen e parcelave dhe nënparcelave në hartë dhe materializimin e tyre në terren, vendosjen e numrave respektive të tyre, grumbullimi i informacionit lidhur me të dhëna për tokën, klimën dhe druret model etj.

Në vijim është vazhduar me punimet e zyrës, kompjuterizimin e të dhënave të përshkrimit parcelar si dhe të inventarizimit të sipërfaqeve provë të përhershme e të përkohëshme, matjen e sipërfaqeve të parcelave dhe n/parcelave, përgatitjen e raporteve përkatëse.

Detyra e projektimit kishte për qëllim hartimin e planit të mbarështimit të ekonomisë pyjore “Drin Gjader Kir”, që do të fillonte me kryerjen e rëlevimeve në teren, plotësimin e skedave përkatëse, grumbullimin e gjithë informacionit të nevojshëm, përpunimin e të dhënave në zyrë dhe përpilimin e materialit hartografik, duke zbatuar me korrektësi manualin e ri të mbarështimit të pyjeve. Kjo ka qënë detyra e projektimit dhe njëkohësisht detyrimi kontraktual për “Deja & Diava Consulting” shpk me qendër në Tiranë, që u angazhua me hartimin e planit të mbarështimit të kësaj ekonomie .

Kjo është përcaktuar në detyrën e dhënë nga MTM (Drejtoria e Politikave të Pyjeve e Kullotave) dhe DPB Bashkia Shkoder për hartimin e planeve të mbarështimit të ekonomive pyjore që kanë kaluar këto afate dhe që kanë ndryshime të theksuara në strukturë dhe në bonitet.

Puna për marrjen e informacionit të nevojshëm në terren ka filluar në Shtator 2024 dhe ka përfunduar në Qershor 2025. Periudha në vijim ka shërbyer për kryerjen e punimeve të zyrës e përpilimin e relacionit të planit të mbarështimit.

Në hartimin e planit të mbarështimit janë pjesëmarrës disa aktorë me përgjegjësi dhe role si më poshtë:

Bashkitë (BA): Janë pronarët legjitime dhe administratorët e pyjeve dhe kullotave brenda territorit të tyre. Administrimi i pyjeve dhe kullotave kryhet nëpërmjet strukturave përgjegjëse për pyjet në Bashki dhe menaxhimi i tyre deri tani është kryer mbështetur në planet ekzistuese të mbarështimit. Aktualisht, shumica e planeve të mbarështimit të pyjeve në pronësi të bashkive kanë tejkaluar afatet e vlefshmërisë, prandaj ka një nevojë urgjente për hartimin e planeve të reja të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave

Roli kryesor i Bashkisë në këtë proces është:

- përcaktimi i kriterëve për përcaktimin e Ekonomisë pyjore/NJM
- përcaktimi i nevojave për përgatitjen e planit të ri të pyjeve dhe kullotave bazuar në kriterin e urgjencës
- alokimi ose aplikimi për fonde me qëllim përgatitjen e PMPK dhe drejtimi i procesit të hartimit të planit të mbarështimit që nga nënshkrimi i kontratës deri në monitorimin final.
- sigurimi i informacionit për Kadastrën Pyjore në lidhje me të dhënat e parcelave dhe nënparcelave tek SISP.
- përcaktimi me bashkitë fqinje i nevojave për rregullimin e kufijve të ekonomive pyjore nëse është e nevojshme duke respektuar kufijt sipas ndarjes së re administrative.
- organizimi dhe menaxhimi i procesit të pjesëmarrjes së aktorëve ose palëve të interesuara (pronarë, komunitet, përdorues pyjesh, shoqata të përdoruesve të pyjeve, OJF).
- transmetimi i të dhënave të monitorimit të përvitshëm të ndërhyrjeve dhe ngjarjeve tek SISP dhe tek institucionet e tjera (AKM, MTM).

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM) : MTM është përgjegjëse për menaxhimin e të dhënave të Kadastrës Pyjore, Planeve të Mbarështimit të Pyjeve dhe SISP. Ajo menaxhon integrimin e informacionit të planeve aktuale që janë të vlefshme dhe të planeve të reja të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave të përgatitura për çdo Bashki në SISP. MTM bën miratimin final të PMPK, pasi bashkia ka bërë miratimin apo mbështetjen nga ana e saj.

Agjencia Kombëtare e Pyjeve (AKP). AKP është nën varësinë e MTM dhe ka përgjegjësi për menaxhimin dhe monitorimin e Inventarit Kombëtar të Pyjeve (IKP) (nëpërmjet sektorit të inventarizimit të pyjeve), të gjithë fondit pyjor dhe kullor, biodiversitetit, të dhënat e mbulesës së tokës dhe të ndryshimit të saj (nëpërmjet sektorit të Silvikulturës dhe Biodiversitetit). Bazuar në VKM Nr 47, datë 29 Janar 2014, AKP është përgjegjëse për zhvillimin e Planeve të Mbarështimit të Pyjeve dhe Kullotave si dhe ruajtjen apo monitorimin e të dhënave të këtyre planeve.

Këta janë aktorët direkt përgjegjës në procesin e përgatitjes dhe menaxhimit të PMPK. Por ka edhe disa aktorë të tjerë të rëndësishëm të përfshirë në këtë proces të quajtur aktor kyç si:

Organizatat Jo Fitimprurëse (OJF): Shoqatat e përdoruesve të pyjeve dhe kullotave janë të organizuara në nivel lokal dhe mbrojnë interesat e përdoruesve të pyjeve dhe kullotave në zonat rurale në Shqipëri dhe bëjnë kordinimin midis përdoruesve. Ato mbështesin zbatimin e aktiviteteve të planifikuara në kuadër të planit të mbarështimit të pyjeve e kullotave në nivel Njësie Administrative. Këto shoqata janë të organizuara në nivel rajonal dhe kombëtar duke formuar Federaten Rajonale dhe Kombëtare të Përdoruesve të Pyjeve dhe Kullotave, e cila është një organizatë jofitimprurëse dhe joqeveritare që mbron dhe përfaqson interesat e përdoruesve të pyjeve dhe kullotave në zonat rurale në Shqipëri.

Fakulteti i Shkencave Pyjore (FSHP): Fakulteti i Shkencave Pyjore është institucioni i vetëm i edukimit universitar në fushën e pyjeve. Ai ofron trajnim për specialistët e pyjeve në përgjithësi, shpërndarje të informacionit, harton manuale për zbatimin shkencor të aktiviteteve të planifikuara si dhe asistencë për hartimin e udhëzuesit të planeve të mbarështimit.

Organizata të tjera të rëndësishme në nivel lokal dhe kombëtar të përfshira në proces si aktore kyç janë: Organizatat e Grave, të mjedisit, të menaxhimit të biznesit lokal, etj.

1.3 Metodologjia e Punës.

Metoda e punës e zbatuar për hartimin e planit të mbarështimit është mbështetur në zbatimin e motivuar të manualit të ri të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave (2019), ku përshkruhen qartë udhëzimet për përshkrimin parcellar, udhëzimet për inventarizimin me sipërfaqe provë si dhe udhëzimet për punimet e zyrës. Ky udhëzues është zbatuar me disiplinë e korektësi të lartë teknike në të gjitha fazat e punës.

Për punimet e terenit nuk ka pasur tejkalim të limitit të sipërfaqes së parcelës, kurse për inventarizimin me sipërfaqe provë distancat e matura në teren (rezja, distanca e qendrave të sipërfaqeve provë etj) janë reduktuar në përputhje me pjerrësinë e terenit.

Secila sipërfaqe prove sipas gjendjes së grumbullit përbëhet nga 3 sipërfaqe rrethore bashkëqendrore me madhësi 25 m², 200 m² dhe 400 m². Kjo formë e organizimit të sipërfaqeve provë synon që të mbulojë variacionin e diametrave në grumbullin pyjor.

- Sipërfaqja e parë rrethore me madhësi 25 m² (r = 2.82 m) shërben për matjen e rigjenerimit, drurëve me diametër bazimetrik (1.3 m nga toka) nga 2.0 - 7.5 cm, vlerësimin e produkteve jo-drusore dhe inventarizimin e kullotave
- Sipërfaqja e dytë rrethore me madhësi 200 m² (r = 7.98 m) shërben për matjen e drurëve me diametër bazimetrik nga 7.51 deri 27.5 cm.
- Sipërfaqja e jashtme rrethore me madhësi 400 m² (r = 11.28 m) shërben për të matur drurët me diametër bazimetrik > 27.5 cm.

Si gjatë rilevimeve të terrenit ashtu edhe gjatë punimeve të zyrës nuk ka pasur shmangie nga metodologjia standarte e mbarështimit.

1.4 Informacioni i përdorur në hartimin e PMPK

Materiali bazë për grumbullimin e informacionit është plani i vjetër i mbarështimit të ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir, hartat topografike e tematike të kësaj zone, ortofoto (imazhe) satelitore, informacioni respektiv i mbledhur nga personeli pyjor i bashkisë, nga fshatarët e kësaj treve, tabelat e prodhimit (kubaturës), projekte e studime shkencore të kryera nga specialistë të ish D.SH.P. Shkoder dhe institucione të tjera projektuese e studimore. Informacioni është grumbulluar në terren për llojet, dendësinë e grumbullit, nën-pyllin, bimesinë, kullotat nga matjet e realizuara sipas rrjetit kuadratik 200 x 200 m, etj.

Gjithashtu ekspertet përgjegjës për hartimin e planit të mbarështimit grumbulluan edhe dokumentacion shtesë në lidhje me:

- Planin e Zhvillimit të Territorit të Bashkisë i ashtuquajtur "Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Shkoder"
- Informacion mbi të dhënat demografike, të drejtat e përdorimit, tregjet lokale të produkteve drusore dhe jodrusore, kullimore etj.
- Informacion mbi turizmin, edukimin dhe aktivitetet rekreacionale

I gjithë informacioni do të shërbejë për të kryer një studim paraprak të ekonomisë pyjore që përmban:

- shtrirjen, kufijtë dhe sipërfaqen e përgjithshme të ekonomisë pyjore dhe kullimore
- karakteristikat e përgjithshme të fondit pyjor (sipërfaqja e veshur me pyll dhe kullota; llojet drusore përbërës; klasat e moshës; gjendja e grumbujve pyjor; rrugët që përshkojnë ekonominë pyjore, etj.)
- të dhëna të tjera të nevojshme për ekonominë dhe hartat pyjore.

2 PËRSHKRIMI I PËRGJITHSHËM I EKONOMISË

2.1 Informacion i përgjithshëm rreth Ekonomisë pyjore

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir shtrihet në territorin e bashkisë Shkoder dhe aktualisht administrohet nga kjo bashki, dikur administrohej nga DSHP Shkoder. Plani i mbarështimit është i vlefshëm për periudhën kohore nga 2025 deri 2034. Plani i ri i mbarështimit hartohet sepse nuk ka patur plan të mirefillte mbarështimi, gjithashtu plani i vjetër i mbarështimit është hartuar në vitin 1985 dhe ka qënë i vlefshëm deri 1995. Një tjetër arsye është se

Bashkia Shkoder ka siguruar mbështetje financiare për hartimin e planeve të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave në territorin e saj.

Ekonomia pyjore është me të njëjtin emër dhe ka patur një sipërfaqe totale prej **151.07 ha**, ndërsa me planin e ri dhe ndarjen e re territoriale kjo sipërfaqe arrin në **151.07 ha**

Përshkrimi i përgjithshëm i ekonomisë ka për qëllim njohjen dhe evidentimin e problemeve teknike dhe sociale të mprehta të zonës ku do të kryhet mbarështimi, në mënyrë që të gjejnë pasqyrim në objektivat e mbarështimit për të ardhmen.

Mbarështimi i grumbujve pyjor të ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir ka synuar dhe synon që nëpërmjet zbatimit të një silvikulture natyralistike të garantojë stukturën shumëmoshare të grumbujve, të ruaj biodiversitetin në përputhje me karakteristikat ekologjike stacionale, të sigurojë vijueshmërinë e prodhimeve të pyllit dhe veçanërisht ripërtëritjen natyrore dhe shumëfunksione të grumbujve pyjorë.

2.2. Pronësia, administrimi dhe organizimi

Referuar të dhënave të grumbulluara gjatë takimeve nëpër njësitë administrative, rezulton se deri në vitin 1944 pyjet dhe kullotat, që shtrihen në territorin e kësaj ekonomie, kanë qënë pronë shtetërore, ndërsa të drejtën e përdorimit e kishin vetë fshatarët, për marrjen e materialit drusor, për nevojat e tyre, nga pylli i përbashkët i fshatit ose nga pylli që kishte në përdorim një familje ose fisi.

Pas këtij viti, të gjithë pyjet dhe kullotat u shtetëzuan. Për plotësimin e nevojave të tyre me dru zjarri, lëndë ndërtimi dhe gjeth për blegtorinë, banorët e fshatrave duhej të mernin lejen e organeve shtetërore.

Pyjet dhe kullotat e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir, gjatë periudhës 1944-1990 janë administruar nga shteti, nëpërmjet strukturave të tij. Po gjatë kësaj periudhe pyjet janë shfrytëzuar nga vetë shteti dhe nga banorët e fshatrave në afersi të tyre.

Nga sa më sipër rezulton se e drejta e përdorimit të pyjeve dhe kullotave ka evoluar sipas etapave të ndryshme.

Në vitin 1995, me vendim Qeverie, në kuadrin e decentralizimit të pronësisë shtetërore njëpjesë e kullotave kaluan në administrim të pushtetit vendor, ndërsa procesi i kalimit të pyjeve në përdorim të Njësive të qeverisjes vendore, filloi në vitin 1997, së bashku me kullotat e përfshira brenda fondit pyjor.

Së fundmi, me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 416 datë 08.04.2008, Komunitatet që bënë pjesë në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir kanë marrë në pronësi pyje dhe kullota brenda territorit të saj.

Me reformën administrative dhe ndarjen e re territoriale në vendin tonë pasuritë pyjore dhe kullotesore kaluan në pronësi dhe administrim të bashkive, konkretisht të bashkisë Shkoder me VKM. Nr 433 datë 08.06.2016. Pra, me këtë veprim, e drejta e pronësisë është transferuar nga qeverisja qendrore në atë vendore, e cila do t'u japë ato në përdorim banorëve të fshatrave të saj. Nga dhënia e pyjeve në përdorim të komuniteteve, do të garantohet ruajtja dhe zhvillimi i pyjeve dhe kullotave. Kështu që roli kryesor për menaxhimin e pyjeve dhe

kullotave do t’u kalojë banorëve vendas, ndërsa personeli pyjor do të ketë rolin këshillimor dhe kontrollues.

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir, Shkoder është në pronësi publike. Ajo administrohet nga Bashkia Shkoder dhe shtrihet brenda kufijve natyrorë të kësaj bashkie. Dikur kjo ekonomi pyjore ka qënë administruar si pronë shtetërore nga ish-DSHP Shkoder.

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir shtrihet në 1 Njësi Administrative, ajo Guri i Zi, ku përfshihen fshatrat: Guri i Zi, Juban.

Njësia administrative, ndodhet në një distancë prej 5 deri 10 km larg nga qyteti i Shkodres. Një pjesë e rrjetit rrugor përshkon një pjesë të parcelave pyjore. Vjelja e lëndës drusore ka kosto shumë të lartë, kushtet e punës janë shumë të vështira si dhe mungojnë punëtorët e kualifikuar në profesionin e shfrytëzimit të pyjeve.

Përveç prodhimeve drusore, gjethit dhe barit, nga pyjet dhe kullotat, grumbullohen bimë të ndryshme mjeksore. Nga viti në vit sasi të grumbulluara kanë ardhur në rënie. Megjithatë ato përbëjnë një burim të vogël të ardhurash për banorët e fshatrave të kësaj zone.

Çmimet e liberalizuara në treg për 1m³ lëndë e rrumbullakët (trup) variojnë nga 7000-10000 lek, kurse 1m³ lëndë e sharruar (dërrasë) kushton 15-20 mijë lek. Për 1m³ dru zjarri të forta çmimi në pikat e shitjes me shumicë varion nga 3500 - 6000 lek.

Në ekonomi ekzistojnë të drejtat e përdorimit si më poshtë:

- ✓ E drejta e përdorimit për kullotje.
- ✓ E drejta e përdorimit për grumbullim bazë ushqimore për blegtorinë, për dimër.
- ✓ E drejta e përdorimit për të prodhuar dru zjarri dhe lëndë drusore për ndërtim.

Në të gjitha rastet këto të drejta përdorimi u përkasin banorëve të kësaj krahine. Përsa i takon problemeve të pronësisë si për kullotat ashtu edhe për pyllin nuk ekzistojnë konflikte ndërmjet banorëve vendas, ka një ndarje pak a shumë të stabilizuar midis pronësive publike dhe asaj private. Sipërfaqja e pyjeve për prodhim gjethi është ndarë në bazë fisesh (familjesh) edhe pse kjo nuk ka bazë ligjore dhe nuk është bërë nga shërbimi pyjor, kohet e fundit prerja e gjethit për blektorine pothuajse nuk praktikohet me.

2.3 Vendodhja gjeografike dhe ndarja administrative

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir shtrihet në Lindje të Rrethit të Shkoder, ajo përfshihet në pellgun ujëmbledhës të lumit Drin që derdhet me tej në detin Adriatik. Emërtimi saj ka ardhur pikërisht nga emërtimi i zonës pyjore që dominon këtë ekonomi, e cila ndodhet gati në qendër të ekonomisë. Ekonomia ka kufij natyrorë të qartë si më poshtë:

Në **Veri** : Tokat e bukes

Në **Lindje**: Toka buke dhe lumi Drin

Në **Jug**: Lumi Drin

Në **Perëndim**: Lumi Drin

Ekonomia përfshihet në hartën me shkallë 1: 25000 me nomenklaturë:

K-34-64-C-c

Perimetri i ekonomisë pyjore “Rosek-Drisht” kufizohet nga këto ekonomi pyjore në:

Veri: Ekonomia Pyjor Pruemos Sheldi

Lindje: Ekonomia pyjore Pruemos Sheldi

Jug: Ekonomia Pyjore Drin Gjader Kir pjesa e Bashkisë Vau i Dejes

Perëndim: Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir pjesa e Bashkisë Vau i Dejes

2.4 Konteksi i Bashkisë dhe Ekonomisë Pyjore

Në territorin e Bashkisë Shkoder, pyjet dhe kullotat, menaxhohen nëpërmjet ekonomive pyjore, si njësi bazë pyjore në terren, për të cilat, janë hartuar Planet e Mbarështimit.

Sipas pozicionit Gjeografik të Ekonomisë në studim, brenda sipërfaqes totale ndodhet 1 Njësi Administrative ajo Guri i Zi.

Plani i Mbarështimit nga përpunimi i të dhënave të marra në terren jep një tablo të qartë të gjendjes dhe konsistencës së pyjeve përmes sipërfaqes, tipit të grumbujve pyjore dhe të përdorimit të territorit dhe veçanërisht të strukturës së pronësisë. Grupet e punës gjatë gjithë kohës ishin në kontakt me komunitetin që banon dhe kryen veprimtarinë e tij lidhur me pyllin dhe mjedisin pyjor, duke i përfshirë ata në diskutim dhe planifikim dhe vendimmarrje, për të realizuar menaxhimin me pjesënarrje të komunitetit.

Ekonomia pyjore ka një sipërfaqe të përgjithshme prej **151.07** ha dhe sipas përdorimit të territorit ka këtë strukturë :

Tab.2.4.1

Nr	Emërtimi	Sipërfaqja ha viti 2025
1	Pyje gjithsej	11.98
5	Jo produktive	139.09
	Shuma	151.07

Pyjet me funksion prodhues zënë 11.98 ha ose 100 % të sipërfaqes.

Grumbujt pyjore të kësaj ekonomie qeverisen si më poshtë:

❖ Pyjet cungishte zënë 11.98 ha ose 100 % të sipërfaqes pyjore,

Nisur nga të dhënat e mbulesës së tokës në ekonomitë pyjore Drin Gjader Kir, kemi edhe territore të tjera që rezultojnë të kenë një sipërfaqe të përgjithshme prej **151.07** ha.

Të dhëna me të hollësishme jepen në tab.2.5.1

Nisur nga të dhënat e tabelës 2.4.1 rezulton se ekonomia pyjore Drin Gjader Kir, ka një sipërfaqe totale prej **151.07 ha**

Për përmirësimin e vazhdueshëm të gjendjes së pyjeve janë propozuar masa konkrete në drejtim të rritjes së prodhimit të grumbujve pyjore, përdorimit optimal të stacionit, sigurimit të gjeneratës së re në rrugë natyrore dhe artificiale, ruajtjes të biodiversitetit të florës e faunës, mbrojtjes të pyjeve nga zjarret dhe prerjet e paligjshme, rehabilitimit të infrastrukturës rrugore, krijimit të tregut të punës dhe më kryesorja përfshirja e popullatës lokale në vendimmarrjet kryesore për mbarështim të qëndrueshëm të ekonomisë pyjore.

Mbarështimi i ekonomisë pyjore nga stafi i projektit në përgjithësi është realizuar në kushte relativisht të përshtatshme pune si për rëlevimet e terrenit ashtu edhe ato të zyrës.

Punimet e terrenit filluan në përputhje me grafikun e hartuar për këtë qëllim dhe për përfundimin në kohë të tyre u angazhua grupi punës në përbërjen e të cilit merrnin pjesë 3 inxhinier pyjesh.. Për të garantuar përfundimin e punimeve brenda afateve të kontratës është punuar në terren me orar të zgjatur, që i kalonte 8 orët në ditë. Fale mbështetjes logjistike në dispozicion lëvizja e stafit për në ekonomi edhe brenda saj në shumicën e rasteve është bërë me mjete të kompanisë dhe në këmbë.

Studimi i biodiversitetit të florës dhe faunës së ekonomisë është bërë nga një grup i specialistëve të përbërë prej botanistësh e zoologësh, të cilët punojnë në institucionet shkencore qendrore dhe lokale.

Pajisjet e përdorura nga grupi i punës në teren për kryerjen e rilevimeve të mbarështimit janë modeste; GPS, vërtex, tablet, hipsometër Blume-leiss, busulla, tryela Pressler, diametra matës, metër shirit, rrjeti i sip. provë me koordinatat përkatëse dhe harta të printuara në format A3, etj.

2.5 Historiku i Mbarështimit të Pyjeve dhe Kullotave në Ekonominë Pyjore

Mbarështimi i vitit 1985 është kryer, me iniciativën e specialistëve të ish ndërmarrjes së pyjeve të rrethit dhe me asistencën teknike të Stacionit të Pyjeve e Kulturave Eterovajore. Ndërsa mbarështimi i pjesëve të vecanta të kësaj ekonomie është bërë gjatë viteve 2000-2010 me mbështetje financiare të Projekti i Zhvillimit të Burimeve Natyrore, në kuadër të projekteve komunale. Mbarështimi i fundit i ekonomisë pyjore Rosek-Drishtë shtë realizuar në vitin 2025 me financimin e bashkisë Shkoder.

Të dhënat paraqiten në tab.2.5.1

Tab.2.5.1 Përdorimi i Territorit (krahasimi 1985 me 2025 përfshirë shtesat dhe pakesimet në sipërfaqe.)

Nr	Përdorimi	Viti 1985		Viti 2025			
		ha	%	Shtesat e pakësimit		Totali	
				ha	%	ha	%
1	Pyje total			+ 11.98	+7.93	11.98	100
5	Joproduktive	151.07		- 11.98	-7.93		
	Totali	151.07				151.07	100

2.7. Marketingu i produkteve pyjore drusore dhe jodrusore

Nga të dhënat dhe informacionet e grumbulluara në teren rezulton që sasia e materialit drusor në treg e krahasuar me vitet e mëparshme ka pësuar ulje të konsiderueshme për shkak të uljes së kapaciteteve prodhuese të lëndës drusore, që vjen nga mungesa e nterest dhe mundësive të subjekteve private që operojnë në fushën e pyjeve.

Në treg megjithëse në nivelet më të ulta sic përmendet më sipër, tregtohen materiale drusore dhe produktet jodrusore të siguruar nga pyjet.

Çmimet e liberalizuara në treg për 1m³ lëndë e rrumbullakët (trup) variojnë nga 7000-18000 lek, kurse 1m³ lëndë e sharruar (dërrase) kushton 18-23 mijë lek. Për 1m³ dru zjarri të forta çmimi varion nga 3500 – 6000 lek. Tendencat e këtyre çmimeve janë në rritje.

2.8. Gjuetia dhe peshkimi

Pergjithësisht fauna ka pësuar dëme të shumta, për shkak të prishjes së habitateve dhe ushtrimit të gjuetisë pa kriter. Po ashtu gjatë një periudhe mbi 25 vjeçare nuk janë kryer shërbime në dobi të shtimit të faunës së egër.

Nga informacionet e grumbulluara, nëpërmjet intervistave të ndryshme dhe disa vëzhgimeve, konstatohet se në territorin e pyjeve dhe kullotave të ekonomisë pyjore, gjenden lloje të ndryshëm kafshësh dhe shpendësh të egër. Ndër llojet më të rëndësishëm janë, dhelpra, vjedulla, lepuri i egër, harabelat, sorrat, korbat, laraska, mëllenja etj. Aktualisht situata me pyjet ka filluar të përmiresohet, e për pasojë edhe fauna e egër nuk është shumë e kërcënuar. Një ndihmesë të padiskutueshme në shtimin dhe përmirësimin e situatës së faunës së egër ka moraturiumi i gjuetisë. Megjithatë është e nevojshme të merren masa, për një kontroll gjithnjë e më të rreptë të aktivitetit të gjuetisë ilegale me mjete çfarosëse të faunës së egër.

Natyra dhe pejzazhet e bukur e me vlera të spikatura, që ka zona e kombinuar kjo edhe florën e faunën e pasur e bëjë ekonominë pyjore një zonë që në të ardhmen mund të zhvillohet krahas turizmit edhe gjuetia e organizuar turistike e cila mund të shndrohet në një burim të ardhurash të mira për popullsinë lokale.

2.9. Fasilitetet rekreative dhe didaktike

Në territorin e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir kanë filluar të formohen kushtet për zhvillimin e turizmit. Ka mundësi për të zhvilluar guida turistike për ecjet në terrene zallishte.

Deri tani nuk ka të dhëna për numrin e turistëve as për të punësuarit në këtë fushë të aktivitetit njerzor, por nga vërtetimet tona del se ka filluar të ndjehet zhvillimi i turizmit ditor. Në të ardhmen ky aktivitet duhet promovuar në mënyrë që të marrë një zhvillim sa më të madh.

2.10. Prania e zonave të mbrojtura, specieve dhe stacioneve

Në pyjet e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir, brenda kësaj ekonomie pyjore nuk ka zona të mbrojtura por në të ardhmen mund të planifikohen zona të tilla.

Nga biotopet do të veçonim: Shoqërimet pyjore gjysëm natyrore (PN) që dominojnë në këtë ekonomi në 100 % të sipërfaqes pyjore. Shoqërime pyjore të rralla mund të përmendin ato të tokave aluvionale buzë lumit Kir dhe projevës kryesor.

Gjithashtu kufizime në ndërhyrje do të ketë në brezin e pyjeve që janë në kreshta dhe në brigjet e përrenjeve dhe lumenjeve.

Sipas natyraliteti ndahen si më poshtë:

-Gjysëm natyral 11.98 ha

2. GJENDJA AKTUALE E PYJEVE DHE KULLOTAVE

3.1 Mbarështimi dhe funksionet e pyjeve dhe kullotave

Ekonomia pyjore regjistron një mbarështim (inventarizim) të mirëfilltë, atë të vitit 1985 dhe më i fundit mbarështimi i vitit 2025.

- Kufijt e ekonomisë pyjore në të dy rastet janë pothuajse të njëjlojtë me përjashtim të ndonjë ndryshimi të detyruar duke saktësuar kufijt nëpër kurrize dhe prroje. Ky territor administrohet nga Bashkia Shkoder.
- Mbarështimi dhe inventarizimi janë realizuar nga stafe të specializuar në këto punime, kanë ruajtur pothuajse të njëjtat konture të ekonomisë dhe të parcelave të cilat janë të qarta dhe natyrore.

3.1.1. Përdorimi i territorit (aktual & propozimet).

Sipërfaqja e ekonomisë sipas përdorimit të territorit (tokës) jepet në tabelën 3.1.1.1 Ndryshimet e sipërfaqes sipas destinacionit nga mbarështimi aktual me atë të propozuar komentohen si më poshtë:

Përdorimi i teritorit	Aktual	I propozuar
Pyje	11.98	11.98
Jo produktive	139.09	130.09
Totali	151.07	151.07

3.1.2. Format e qeverisjes aktuale (aktuale dhe propozimet)

Sipas formës së qeverisjes fondi i kësaj ekonomie rezulton si më poshtë;

Forma e menaxhimit	Aktual	I propozuar
Pyje gjithsej	11.98	11.98
Cungishte	11.98	11.98

Sikurse shihet në përgjithësi nuk kemi ndryshime të theksuara të formës së qeverisjes së grumbujve pyjor të mbarështimit aktual me atë të propozuar.

Planet e hereshme të mbarështimit të ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir sipas funksionit pyjet i kishin planifikuar me funksion prodhues dhe në planin e ri të mbarështimit janë pyje me funksion prodhues.

Destinacioni kryesor i tyre ka qënë sigurimi i druve të zjarrit, lëndës së punimit, gjethit për blegtorinë, pa përjashtur bandierat dhe hunjtë. Në këtë mbarështim është propozuar që pyjet e kësaj ekonomie të jenë me funksion prodhues.

Studimi i propozuar i grumbujve të ekonomisë pyjore respekton ruajtjen e ekuilibrit mjedisor dhe social-ekonomike të zonës diferencon në 1 funksion kryesor:

- Funksion prodhues

Për të dhënat sipas funksioneve kryesore referojmë tabelën Nr. 3.1.2.2

Tab. 3.1.2.2 Funksionet e grumbujve pyjor sipas mbarështimit aktual dhe të propozuar

Nr	Funksionet kryesore	Aktual		I Propozuar	
		ha	%	ha	%
1	Prodhues	11.98	100	11.98	100
	Totali	11.98	100	11.98	100

3.1.3 Ndarja e ekonomisë pyjore në parcela dhe/ ose n /parcela

Për ndarjen në parcela të teritorit të ekonomisë janë mbajtur parasysh format e relievit dhe regjimi i trajtimit duke shfrytëzuar për këtë qëllim kufij natyrore të dallueshëm qartë në teren. Në përgjithësi është ruajtur ndarja, emërtimi dhe numërimi i mbarështimit të mëparshëm. Madhësitë e parcelave pyjore për trungishtet dhe cungishtet ndryshojnë sipas formës së terrenit. Më poshtë po japim disa të dhëna ër madhësinë e parcelave pyjore:

- ✓ zona fushore deri 20 ha
- ✓ zona kodrinore deri 30 ha
- ✓ zona malore deri 50 ha

Parcelat janë njësi pyjore homogjene, të cilat janë diferencuar mbështetur në:

- kriteret stacionale (prodhimtaria- me difference minimum nje klase prodhimi)
- kriteret silvikulturore (origjina, forma e qeverimit, trajtimi etj.)
- veçorit e grumbujve pyjor: tipi i grumbullit, përbërja llojore, klasa e moshës (diferenca 1 klasë moshe e më tepër), kurorëdendësia (ndryshimi mbi 0.2), struktura, cilësia e origjina e grumbullit.

Në planin e mëparshëm është përdorur harta me shkallë 1:25 000 edhe në mbarështimin aktual është përdorur harta e shkallës 1:25 000 dhe imazhet satelitore ne ortofoto.

Format e parcelave dhe n/parcelave të ekonomisë janë në përgjithësi të rregullta në varësi të formave të terrenit dhe shkallës së homogjenitetit të grumbujve.

Materializimi i kufinjve të njësisë së prodhimit si dhe i parcelave dhe n/parcelave në terren është bërë duke shfrytëzuar mundësitë që ka ofruar terreni si shkëmbinj, gurë, shtylla elektrike dhe duke prodhuar e vendosur shtylla artificiale druri. Kufiri ndarës i ekonomisë është shënuar me dy vija vertikale me boje vaji të kuqe; kufiri ndarës i parcelave me një vijë vertikale, kurse ai i n/parcelave me një vijë horizontale në të dy anët me dimensione. Për identifikim e shpejtë dhe të lehtë të parcelave dhe n/parcelave në gurë apo shkëmbinj janë vendosur shenja të dubluara.

Në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir janë ruajtur kufijt e vjetër te ekonomisë dhe të parcelave pyjore duke bërë ndonjë korigjim të nevojshëm tek saktësimi i vijës ndarëse sipas kurrizeve, proskave, rrugëve auto ose objekteve të tjera sipas kriterëve të mbarështimit por pa ndryshuar në thelb kufirin e tyre. Përsa i përket ndarjes së n/parcelave ne i jemi përmbajtur kriterëve të mbarështimit dhe meqenese struktura e grumbujve ka ndryshime të theksuara në krahasim me vitin 1985 si rezultat dhe n/parcelat në shumicën e tyre nuk kanë ruajtur kufijt e vjetër por janë vendosur kufij të rinj sipas kriterëve të mbarështimit.

Gjithsej kjo ekonomi rezulton e ndarë në 2 parcela dhe 3 n/parcela sipas tabelës së mëposhtme.

PËRDORIMI I TERITORIT DHE QEVERISJA E PYJEVE NË EKONOMINË PYJORE DRIN GJADER KIR

Kodi kadastral	Ngastra	Sip ha	Perd I teritorit	Qeverisja
SH22 0 004a	4a	4.42	Jo produktive	
SH22 0 010a	10a	11.98	pyll	
SH22 0 010b	10b	134.67	Jo produktive	
Shuma		151.07		

4.

KUSHTET STACIONALE

4.1 Klima

Nisur nga pozicioni gjeografik, territori i ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir bën pjesë në Zonën Mesdhetare kontinentale, nënzona e veriore, në Zonën e Ulet.

Parametrat klimatike të zonës. Stacioni meteorologjik Shkoder

Kjo ekonomi shtrihet në zonen fushore, nënzona veriore me ndikime mesdhetare. Faktoret kryesore që karakterizojnë këtë zonë po i japim më poshtë:

Temperatura mesatare vjetore lëkundet nga 10-11°C, në pjesën më të lartë të ekonomisë ajo ulët deri 8.6°C. Dimri në përgjithësi është i ftohtë, ditët e akullta nën 0°C zënë gjysmën e periudhës së ftohtë (80 deri në 100 ditë). Ngriçat e vonshme rastisin deri në fund të Prillit disa herë deri në mes të Majit. Temperatura mesatare e muajit Janar deri në lartësinë 600 m ka vlera më të mëdha se 0°C, ndërsa mbi 600 m zbritet në -2 deri në -3.8°C. Minimalet absolute të temperaturës lëkunden në -10 deri në -12°C. Temperatura më e ulët është regjistruar në -19°C.

Periudha e vegjetacionit (temperatura më e madhe ose e barabartë me 10°C) përfshin intervalin nga mesi i Prillit deri në fundin e Tetorit. Temperaturat më të larta janë në muajt Korrik-Gusht që krijojnë dhe thatësirë nganjëherë duke ndikuar ndjeshëm tek vegjetacioni deri në tharjen e barit dhe të prodhimeve bujqësore e fidanave të vitit të parë.

Sasia e reshjeve në këtë ekonomi varion nga 900-1600 mm në vit me maksimum në dimër dhe minimum në verë. Ditët me reshje më shumë se 10 mm janë 80-90 ditë. Trashësia e deborës në këtë ekonomi lëviz nga 10 deri në 30 cm në raste të vecanta 50 cm. ndërsa në pjesët e ulta zbritet nga 20-30 cm. Periudha me debore zgjat nga Dhjetori deri në Mars në pjesën e sipërme relativisht nga Nentori deri në Prill.

Në këtë ekonomi si rezultat i pozicionit gjeografik fryjnë erëra me drejtime të ndryshme por dominueset janë veriperendimoret, lindoret dhe jugoret.

Erërat fryjnë kryesisht në drejtimet veri-perëndim, lindje dhe jug-lindje. Ato nuk paraqesin rreziqe për sa u përket pyjeve dhe kështu e dëshmojnë pyllëzimet e bëra vite më parë.

Nga studimi i faktorëve klimatik rezulton se ato janë të favorshme për rritjen dhe zhvillimin normal të grumbujve pyjor.

Ato nuk bëhen pengesë për kryerjen e operacioneve të ndryshme të shfrytëzimit të pyjeve si dhe për ndërhyrjet silvikulturore brenda në pyll, përfshirë këtu edhe instalimin e gjeneratës së re të pyjeve në rrugë natyrore.

Përgjashtim bëjnë këtu temperaturat maksimale të muajit Korrik e Gusht në zonën e ulët të ekonomisë por dhe në pjesën e sipërme të saj, pasi krijojnë mundësi për rënien e zjarreve si dhe ngriçat e herëshme të muajve Nëntor e Dhjetor të cilat paraqesin rrezik serioz për filizërinë e instaluar rishtaz dhe të pa ambjentuar mirë ndaj dukurive të tilla.

4.2 Topografia dhe morfologjia

Territori ku ndodhet ekonomia pyjore, shtrihet në bazenin e lumit të Drinit.

Ekonomia pyjore shtrihet nga lartësia 10 m mbi nivelin e detit, pika më e ulët deri në lartësinë 16 m, me një lartësi mesatare arithmetike 12 m, por lartësia dominuese e ekonomisë është rreth 13 m mbi nivelin e detit.

Sipërfaqja sipas lartësisë mbi nivelin e detit.

Funksioni	0-200	201-400	401-600	601-800	801-1000	1001-1200	1201-1400	1401-1600
Prodhues	11.98							

Kundrejtimet kryesore të ekonomisë janë JP.

Sipërfaqja totale sipas kundrejtmeve:

Kundrejtimi	Sipërfaqja ha	%
J	11.98	100

Morfologjia dominuese e ekonomisë janë shpatet, në disa raste me pjerrësi të madhe. Një pjesë e mirë e shpateve janë të kombinuara me pjesë të vogla deri mesatare dhe me sipërfaqe të rrafshta e fusha kullosore që i japin bukuri dhe kalueshmëri teritorit.

Pasqyra 4.2.1. Të dhëna mbi pjerrësitë e terrenit

Pjerrësia	Sipërfaqja ha	%
0-10%	11.98	100

4.3 Gjeologjia

Nga të dhënat e përshkrimeve parcelare rezulton se sipërfaqet pyjore shtrihen teresisht mbi formacione aluvionale.

Shpërndarja jepet më poshtë:

Lloji i shkëmbit	Sipërfaqja ha	%
Aluvionale	11.98	100

4.4 Toka

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir shtrihet teresisht mbi tokat aluvionale.

Ne bregun e lumit të Drinit dhe afluentëve të tjerë vërehen tokat aluvionale në të cilat aktualisht është instaluar shëlgju, plepi i bardhë, rrapi, vërrini, etj.

Toka aluvionale 11.98 ha

Përsa i përket pranisë së gurëve në sipërfaqe tabloja e kësaj ekonomie paraqitet si më poshtë:

26-50 % 11.98 ha

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir përbëhet nga një pjesë ekonomike. E gjithë ekonomia shtrihet mbi tipin e Tokave aluvionale

4.5 Rrjeti hidrologjik dhe burimet e furnizimit me ujë

Territori i njësisë së ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir përbëhet nga një mikrobasen ai i bregut të Drinit.

Kjo ekonomi mund të klasifikohet e pasur nga ana hidrologjike. Shtrihet në bregun e lumit Drin.

4.6 Erozioni në shpate dhe rrjedhiet ujore

Kjo ekonomi nuk ka probleme shumë të theksuara të erozionit.

4.7 Rreshqitjet

Shkarje dhe rrëshqitjet në këtë ekonomi pothuajse nuk janë shqetsuese p[ervec ndryshimit te vazhdueshem te shtratit te Drinit

5. VEGJETACIONI DHE BIODIVERSITETI

5.1. Brezat bioklimatike

Vegjetacioni i pyjeve dhe shkurreve azonale	dellinje e kuqe (Juniperus oxycedrus), plepi i bardhe (Populus alba), rrapi (Platanus orientalis), shelgu i bardhe (Salix alba), vidhi fletvogel (Ulmus minor), ferra (Rubus ulmifolius), marina (Tamarix parviflora)
---	---

Shtrirja vertikale e ekonomisë pyjore “Drin Gjader Kir” është nga 20 deri në 48 m tregon se bën pjesë në zonen fitoklimatike të shkurreve mesdhetare (Lauretum). Kjo ka favorizuar instalimin e një shumëllojshmërie të madhe bimësh dhe llojesh të tjera, të ndërthurura shpesh herë midis tyre dhe me kalime graduale të shoqërimeve, ku ruhet biodiversiteti dhe natyraliteti i llojeve.

Konkretisht takohen llojet kryesore të këtyre zonave fitoklimatike si vërrini, plepi, rrapi, shelgjet, shqopa etj.. Zotërues nga drurët janë llojet plepi, shelgu, vërrini. Nga shkurret llojet kryesore janë shqopa e marine etj..

Brezi i Shkurreve mesdhetare (Lauretum).

Shtrihet nga 10 deri në 16 m mbi nivelin e detit dhe dominohet nga shqopa, marina, plepi, shelgu, vërrini.

5.2. Pyjet dhe kullotat

Bazuar në informacionin e përshkrimit parcellar shpërndarja e pyjeve dhe kullotave në ekonominë pyjore të marrë në studim jepet si më poshtë:

Tab.5.2.1

<i>Nr</i>	<i>Emërtimi</i>	<i>Sipërfaqja ha</i>
I	Sipërfaqja totale e ekonomisë pyjore	151.07
1	Sipërfaqja e mbuluar nga cungishte (ha)	11.98
	Sipërfaqja e mbuluar nga cungishte (%)	7.93
5	Sipërfaqe Joproductive (ha)	139.09
6	Sipërfaqe Joproductive (%)	92.07

Tab.5.2.2

Sip totale (ha)	Pyje (ha)	Pyje (%)	Shkurre (ha)	Shkurre (%)	Kullota (ha)	Kullota (%)	Të tjera (ha)	Të tjera (%)
151.07	11.98	7.93					139.09	92.07

5.3. Tipet e pyjeve

Për ekonominë Rosek-Drisht shpërndarja e sipërfaqes së pyjeve sipas tipit të pyjeve është si më poshtë: Tab. 5.3.1

Nr	Tipi i Pyjeve	Sip.(ha)	% ndaj sipërfaqes pyjore
1	Pyje azonale	11.98	100
	Totali	11.98	100

5.5. Tipet potenciale të vegjetacionit

Vetë shkalla vertikale e shtrirjes së ekonomisë ka favorizuar zhvillimin dhe ndërthurjen e llojeve të ndryshëm të drurëve dhe shkurreve.

Në këtë ekonomi takohen pyjet cungishte 11.98ha.

Nga sipërfaqja e përgjithshme e pyjeve dhe shkurreve prej 11.98 ose 100 % e tyre janë me funksion prodhues.

Tipet e vegjetacionit potencial sipas funksioneve/përqindja ndaj totalit të sipërfaqes pyjore sipas mbarështimit në studim jepen në tabelën e mëposhtme me nr.5.5.1

Tab.5.5.1

<i>Ekonomia Pyjore: Rosek-Drisht</i>								
	<i>Mbrojtës</i>		<i>Prodhues</i>		<i>Rekreativ</i>		<i>Totali</i>	
	<i>Sip ha</i>	<i>%</i>	<i>Sip ha</i>	<i>%</i>	<i>Sip ha</i>	<i>%</i>	<i>Sip.ha</i>	<i>%</i>
1.Formacion pyje azonale			11.98	100			11.98	100
Totali			11.98	100			11.98	100

5.6 Biodiversiteti

Grumbujt e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir janë grumbuj pyjor pothuajse 100% gjysem natyrorë që i përkasin kodit (PN), në një sipërfaqe prej 11.98 ha, quhen afërsisht natyror(1/2 natyror) sepse janë pyje ku në të gjithë këtë sipërfaqe ka ndërhyre dora e njeriut, pra në këtë ekonomi nuk kemi pyje tipik natyror.

Nder llojet kryesore që rriten në këtë ekonomi janë, plepi, shëlgju, rrapi, verrini, marina, shqopa (Erica arborea).

Përveç flores drusore kjo zonë është shumë e pasur dhe me flore barishtore qofte me graminace, leguminoze dhe të ndryshmet ndër të cilat mund të përmendim Festuca sp, Poa sp, Lolium sp; Bromus sp; Dactylis glomerata, viola spp, rumex spp, etj.

Habitatet pyjore dhe shkurretoje

Përshkrimi i këtyre habitateve është bërë në pikat e mësipërme. Ato përmbledhin habitatet e pyllit me shkurre, habitate të pyllit të pishës dhe ahut, te kullotave alpine si dhe habitate të pyllit të dushqeve.

Reptilët

Reptilët e habitateve pyjore të Ekonomisë Pyjore “Rosek-Drisht”

Nr	Emri Latin	Emri Shqip
1	Testudo hermani	Breshka e zakonshme
2	Lacerta viridis	Zhapiu i gjelbër
3	Podarcis muralis	Hardhuca e mureve
4	Podarcis taurica	Hardhuca e barit
5	Elaphe longissima	Bolla e shtëpisë
6	Vipera ammodytes	Nëperka

Shpendët

Grupi i shpendëve është më i gjithëpranishëm në zonat pyjore në çfardo lloj periudhe të vitit.

Llojet e shpendëve të vrojtuar dhe të pritshëm në habitatet pyjore të ekonomisë pyjore Rosek-Drisht:

Nr	Emri Latin	Emri Shqip	Statusi	Përhapja
1	Buteo buteo	Huta	V	Gjithë teritorin
2	Falco peregrinus	Krahëthati	-	Gjithë teritorin
3	Accipiter gentiles	Gjeraqina	V	Gjithë teritorin
4	Columba palumbus	Gugashi	-	Gjithë teritorin
5	Galeria cristata	Dervishi	-	Toka të hapura
6	Sylvia cantillans	Bilbilthi gushëkuq	R	Gjithë teritorin
7	Oenanthe oenanthe	Bishtebardha e gurit	-	Në zona shkëmbore
8	Turdus merula	Mëllenja	-	kudo
9	Parus lugubris	Trishtili murmë	-	Në dushkaja
10		Sorrat		Ne gjithë teritorin
11		Harabelat		Ne gjithë teritorin

Llojet e tjera jepen në tabelën e më poshtëme:

Nr	Emri Latin	Emri Shqip	Përhapja
1	Lepus capensis	Lepuri i murmë	Në gjithë teritorin
2	Erinaceus concolor	Iriqi	Në gjithë teritorin
3	Vulpes vulpes	Dhelpra	Në gjithë teritorin

Habitatet ligatinore

Habitatet e ligatinave përfshijnë ato të shtratit të lumit të Kirit, të periferisë së rezervuarëve të ujit, dhe prrojeve që rrjedhin pothuajse në pjesën kryesore të ekonomisë. Këto janë të dominuar nga lloje të gjinisë së shëlgjeve (*Salix alba*), Verriu (*Alnus glutinosa*), Rrap (*Platanus orientalis*), Plep (*Salix spp*) etj.

Habitatet ujore janë jetike për tërësinë e kafshëve të ekonomisë pyjore sepse secila prej tyre e ka të domosdoshme përdorimin e përhershëm apo të përkohshëm të rezervave ujore. Pra një përshkrim i gjërë i llojeve që vizitojnë mjediset ujore do të njehësohej me përshkrimin e llojeve të gjithë ekonomisë.

Megjithatë varësia nga një tip habitat ndryshon në funksion të llojit. Disa prej tyre shihen në këto mjedise dhe cilësohen si të lidhur ngushtësisht me mjediset ujore. Ndër më të zakonshmit janë amfibet që nuk jetojnë dot larg mjedisëve ujore. Grupet e tjera si reptilët, shpendët apo dhe gjitarët përbëjnë një tjetër komunitet të pranishëm por gjithsesi më të rrallë.

5.7 Prania e vlerave konservuese të larta (VKL)

Prania e Vlerave Konservuese të Larta (VKL) për ekonominë e marrë në studim dhe identifikimi i tyre janë si më poshtë;

Ka lloje të rralla të faunës ku përfshihen shpendët

- Lakuriqi i natës veshgjati i zakonshëm (*Plecotus Austriacus*)
- Bufi (*Bubo Bubo*)

Bimët mjeksore eterovajore e tanifere (BMET)

Bimët mjeksore janë një burim i rëndësishëm të ardhurash për popullsinë e zonës. Më së shumti grumbullohen një grup i caktuar bimësh që paraqesin edhe leverdi më të mirë ekonomike si; thundër mushka (*Tussilago farfara*),

Grumbullimi i tyre bëhet pa respektuar rregullat e mbledhjes. Kjo mënyrë grumbullimi është e dëmshme dhe nuk jep mundësi për një shfrytëzim të qëndrueshëm të kësaj pasurie e cila është një burim i rëndësishëm për shumë ekonomi familjare të zonës.

5.8. Rreziqet për biodiversitetin dhe efektet mbi planifikimin

Biodiversiteti i kësaj ekonomie është nën presion për përdorim bujqësor e blegtoral, për prodhim të lëndës drusore, dru zjarri etj. Një rrezik i vazhdueshëm për këtë ekonomi mbeten edhe zjarret aksidentale por shpesh edhe të qëllimshme për motive të paqarta përftimi.

Rreziqet kryesore për pyjet e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir, përveç prerjeve abuzive dhe zjarreve janë edhe kullotja pa kriter, si dhe dëmtuesit dhe sëmundjet e ndryshme.

Gjatë periudhës së hartimit të planit të mbarështimit 2024-2025 në këtë ekonomi nuk kemi konstatuar sëmundje dhe dëmtues të ndryshëm të pyjeve. Kullotje pa kriter pothuajse nuk ka. Menaxhimi dhe ulja e tyre do të jetë i mundur nëpërmjet zbatimit të masave të parashikuara nga plani i mbarështimit. Për sa u përket prerjeve dhe mbrotjes nga mbikullotja do të bëhet ndalimi i kullotjes për periudha të caktuara, pas kryerjes së punimeve ripërtëritëse ose pyllzimeve artificiale, etj. Ndërsa dëmtuesit dhe sëmundjet do të luftohen në funksion të situatave konkrete.

Faktori kryesor për uljen e rreziqeve dhe menaxhimin sa më të mirë të tyre do të jetë bashkëpunimi midis strukturës përgjegjëse për pyjet në Bashki si këshilluesve të komuniteteve dhe shoqatës së përdoruesve të pyjeve dhe kullotave.

5.9 Mundësitë për aktivitetet didaktike dhe kërkimet shkencor

Përgjithësisht ekonomia e marrë në studim është e mbreritshme me rrugë auto shtrihet në periferi të zonave të banuara, që ofron mundësi në mberitjen e të gjithë parcelave pyjore . Ne te gjithë ekonomine mund të zhvillohen aktivitete didaktiko-shkencore sepse kemi larmi të specieve bimore dhe shtazore, me vegjetacion të mirë, lloje të vecanta me vlera universale, kemi stade të ndryshme të zhvillimit të pyjeve ku mund të aplikojmë ndërhyrje të mirëfillta tekniko-silvikulturore dhe të kryejmë vëzhgime shkencore.

6. ANALIZA E PYJEVE DHE KULLOTAVE

6.1 Analiza e të dhënave për Pyjet

Të dhënat e grumbulluara në terren për pyjet dhe kullotat janë përpunuar nga programi akses dhe me to janë përpiluar tabelat. Analiza e të dhënave është kryer duke u bazuar në treguesit që rezultojnë nga përpunimi. Tabelat japin të dhëna të ndryshme për grumbullin dhe orientojnë mbarështuesin në përcaktimin e objektivave dhe ndërhyrjeve në grumbujt pyjor, për 10 vitet e vlefshmërisë së këtij plani mbarështimi.

Në çështjet në vazhdim do të trajtohen dhe analizohen pikërisht këta tregues të grumbujve pyjor më në hollësi. Do të analizohen tipet e grumbujve pyjor, përqindja që ata zënë kundëjt totalit të sipërfaqes pyjore dhe sipërfaqes së përgjithëshme të ekonomisë pyjore, forma e qeverisjes si dhe grupimi i grumbujve pyjor sipas klasave të moshës. Volumi lëndor për çdo parcelë e n/parcelë ka rëndësi në këtë analize

6.1.1 Analiza e tipeve të pyjeve

Në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir, tipet e pyjeve brenda zonës pyjore të ndara sipas kategorive po i rendisim në tabelën 6.1.1.1 si më poshtë vijon:

Tipet e grumbujve pyjor aktual dhe përqindja ndaj totalit të sipërfaqes Tab. 6.1.1.1

Nr	Tipi i Pyjeve	Sip.(ha)	% ndaj sipërfaqes pyjore
1	Pyje azonale	11.98	100
	Totali	11.98	100

Në vijim në tabelën 22/6 të rezultateve, jepet analiza e tipeve të pyjeve, për secilën nënparcelë ku përfshihen sipërfaqja, forma e qeverisjes, volumi në m³/ha dhe volumë total në m³.

PËR EKONOMINË DRIN GJADER KIR

Parcelat pyje total

Nenparcela	Sip (ha)	Perd teritorit	I
10a	11.98	pyll	

6.1.2. Shpërndarja e sipërfaqes dhe volumit sipas formes se qeverisjes.

Tabelat në vijim japin të dhëna mbi shpërndarjen e sipërfaqes dhe volumit sipas formës së qeverisjes. Më të detajuara jepen në tabelat Nr.22/1a,1/b etj.

Tab.6.1.2.1 Për pyjet prodhuese

Nr	Forma e qeverisjes	Sipërfaqja (ha)	Volumi (m3)
1	Cungishte	11.98	600
	Totali	11.98	600

Shpërndarja e sipërfaqes dhe volumit sipas formës së qeverisjes për ekonominë e marrë në studim sipas formës së qeverisjes është e ndarë si më poshtë:

ZËRAT	Pyje	Trung	Cung	Trung e parregullt	Cungishte e perbere	Shkurre
Sipërfaqja ha	11.98		11.98			
Vëllimi m3						

Të dhëna të plota të përpunuara nga programi për çdo nënparcelë sipas përshkrimit parcellar i bashkëlidhen këtij raporti.

6.1.3 Struktura e pyjeve sipas klasave të moshës dhe klasave të prodhimit

Në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir sipërfaqja e pyjeve gjendet në klasat e moshës nga e

Sipërfaqja totale sipas formës së qeverisjes kundrejt klasave të moshës është si më poshtë vijon:

Tab.6.1.3.1

Klasa e moshës	Trungishte	Cungishte	Trung parreg.	Cung. perbere	shkurre	Gjithsej	%
I							
II							
III		11.98					
Total		11.98					

Volumi total sipas formës së qeverisjes kundrejt klasave të moshës është si më poshtë vijon:

Tab.6.1.3.2

Klasa e moshës	Trungishte	Cungishte	Shkurre	Gjithsej	%
I					
II					
III		600		600	100
Total		600		600	100

Të dhëna specifike të plota për çdo nënparcelë për sipërfaqen dhe volumin e tyre jepen në tabelën përkatëse që ndodhen bashkëngjitur këtij projekti.

Sipërfaqja e specieve në raport me klasat e moshës jepet në tabelën e mëposhtme:

Tab.6.1.3.3

6.1.4 Analiza e përbërjes llojore të grumbujve pyjore

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir ka një sipërfaqe pyjore me grumbuj të përbërë nga lloje të ndryshme drurësh pyjore. Llojet drusor kryesor janë rrap, plep, verri etj, ndërsa nga shkurret janë, dëllinje e kuqe, shqopa, mareja, krifsha, shega e eger, xina, driza, ferrmana, trëndafili i egër, etj.

Në analizën e përbërjes llojeve një vend të veçantë zë fuqia lëndore e tyre, sipas të cilës lloji kryesor pyjor është pyje azonale me plep, shëlg, verri.

Të dhëna me të hollësishme lidhur me përbërjen llojore dhe volumin e tyre sipas parcelave dhe nënparcelave jepen në tabelën përkatëse Aneks_2.

Të dhënat e fuqisë lëndore sipas llojeve jepen në tab. 6.1.4.1

Tab. 6.1.4.1

Nr.	Lloji pyjore	Fuqia lëndore	
		Volumi m ³	%
1	Pyje azonale (plep, shëlg, verri)	600	100
	Totali	600	100

6.2.4 Mbritshmëria

Ekonomia Drin Gjader Kir është një nga ekonomitë pyjore me rrjet rrugor pyjor me dendësi mesatare dhe për këtë arsye mbritshmëria e ngastrave është po e tillë. Rrjeti rrugor pyjor është në gjendje jo të mirë pasi ka dëmtime serjoze në një pjesë të konsiderueshme të tij, prandaj nevojat për rehabilitim janë jo të vogla dhe me kosto relativisht të lartë. Lidhur me këtë problem Bashkia Shkoder mendoj se ka pak mundësi ndërhyrje me investime përkatëse. Po kështu, NjA që shtrihen në këte ekonomi përshkohet nga rrugë automobilistike, të cilat mundësojnë lidhjen ndërmjet fshatarave dhe ketyre të fundit, me qendren administrative, me njesite e tjera administrative dhe me qytetin e Shkodres. Përgjithësisht rrjeti rrugor nuk është në gjendje të mirë.

7. REZULTATET E INVENTARIZIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

7.1 Rezultatet e Inventarizimit të Pyjeve

7.1.1. Analiza statistikore e Inventarizimit

Numri i sipërfaqeve provë llogaritet përpara se të fillojë puna në terren dhe tregon numrin e vrojtimeve të nevojshme për të arritur një nivel saktësie të caktuar. Për këtë qëllim sipërfaqja e ekonomisë pyjore ndahet fillimisht sipas formës së qeverisjes dhe më pas secila formë qeverisje ndahet në njësi homogjene sipas: (i) tipit të pyllit ose (ii) klasës së moshës. Llogaritja e numrit të domosdoshëm të sipërfaqeve provë për klasë moshe dhe tip grumbulli llogaritet me anë të formulës:

$$n = \frac{t^2 \cdot S_{\%}^2}{\Delta_{\%}^2}$$

ku: t^2 -parametri i Shpërndarjes Student ($t = 2$; $P < 0.05$)

$S_{\%}$ - koeficienti i variacionit (e.g. 30% për nënshtresën tip pylli/klase moshe)

$\Delta_{\%}$ - gabimi i lejuar (shiko tabelën 1)

Në këtë rast metoda e përdorur për llogaritjen e gabimit bazohet në analizën e variancës duke përdorur diferencën e vërtetimit në sipërfaqet provë të përhershme dhe të përkohëshme të cilat janë të njëjtat njësi provë në inventarizimin e grumbujve pyjor.

Duke patur parasysh kërkesat e mësipërme del se numri i sipërfaqeve provë të marra për inventarizimin e grumbujve të kësaj ekonomie janë mëse të mjaftueshme.

7.1.2. Volumi dhe rritja në volum e grumbujve pyjor

Një pasqyrë e plotë e të dhënave të karakteristikave të çdo n/parcele jepet në tabelën në formë aneksi të këtij plani, bashkëlidhur këtij relacioni si dhe për lehtësi të përpunimit gjenden edhe në programin e përpunimit të të dhënave, access database. Në këtë tabelë paraqiten në mënyrë të hollësishme të dhënat e n/parcelave si: sipërfaqja, funksioni, qeverisja, kurorëndësia, lloji drunor, mosha, lartësia zotëruese, diametri mesatar, sipërfaqja bazemetrike, numri i drurëve/ha, vëllimi m^3/ha , rritja vijuese, mesatare/ha. Duke patur parasysh të dhënat e mësipërme do të parashikohen objektivat e mbarështimit si dhe masat specifike për çdo n/parcelë.

Rritja mesatare në grumbujt e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir për cungishtet është 2.17 m^3/ha në vit ose 26.07 m^3 në total dhe kështu për gjithë ekonominë kemi një rritje mesatare vjetore prej 26.07 m^3 në vit.

Rritja vijuese në grumbujt e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir për cungishtet është 2.7 m^3/ha në vit ose 32.36 m^3 në tota, dhe kështu për gjithë ekonominë kemi një rritje vijuese prej 32.36 m^3 në vit.

7.1.3 Struktura Vertikale

Grumbujt pyjor të ekonomise cungishtet janë kryesisht në masë të konsiderueshme një katësh. Kjo për faktin se prej tyre vazhdimisht janë marrë dru zjarri, duke prerë drurët me dimensione të vogla dhe shkurret, brenda sipërfaqes së parcelës, pa përjashtuar edhe prerjen e durëve të mëdhenj.

Në tipet e grumbujve sipas shkallës së homogjenitetit mbizotrojnë grumbujt johomogjen. Shih pasqyrat.

7.1.4 Cilësia e materialit drusor

Nga të dhënat e Sip.provë dhe vërtetimet e kryera në terren rezulton se në cungishte mbizotrojnë grumbujt pyjor që kanë cilësi mesatare të materialit drusor .

Pyjet e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir nuk janë trajtuar me prerje nga ana e shërbimit pyjor, për arsye të ndryshme. Ato janë përdorur prej dekadash nga ana e komuniteteve për nevojat e tyre. Kryesisht prej tyre janë marrë drutë e zjarrit, lënda e ndërtimit. Aktualisht gjendja e tyre nuk paraqitet e mirë, sepse prerjet nuk janë bërë sipas kriterëve teknike.

Pyjet cungishte janë në një gjendje pothuajse të mirë, pavarësisht se nuk janë grumbuj homogjen. Nga këta grumbuj pyjor përveç lëndës së ndërtimit dhe druve të zjarrit, janë prodhuar edhe hunj, thupra, bishta veglash, etj.

Përgjithësisht pyjet kohet e fundit janë mbrojtur si duhet nga kullotja dhe nga prerjet pa kriter, duke sjellë rigjenerim të kështjellshëm të tyre sepse emigrimi masiv ka ulur numrin e blektorise që kulloste në pyje dhe presionin me madh mbi pyjet dhe shkurret për dru zjarri e lende ndertimi. Masat silvikulturore që parashikohet të zbatohen në grumbujt pyjor, do të rrisin cilësinë e lëndës drusore, duke bërë që të dominojë cilësia mesatare deri e mire.

7.1.5 Biomasa dhe Faktorët e Ekspansionit të Biomassës

Sipas përcaktimit të dhënë në Direktivën 2009/28/CE, biomasa është “fraksioni biodegradues i produkteve, mbetjeve dhe mbeturinave me origjinë biologjike nga bujqësia (përfshirë substancat e bimëve dhe kafshëve), pylltaria dhe industrite përkatëse që përfshijnë peshkimin dhe akuakulturën, si dhe fraksioni biodegradues i mbetjeve industriale dhe bashkiake.

Pyjet janë burim shumë i rëndësishëm i prodhimit të biomassës. Së pari, biomasa është energji. Lënda drusore zë rreth 35-40% të energjisë për ngrohje në banesa, kryesisht në zonat rurale. Biomasa është lënda e parë, e cila është më e përshtatshme për marrjen e njëkohëshme të energjisë elektrike dhe termike (ngrohje), pra arrihet i ashtuquajti bashkëprodhim (kogeneration). Së dyti, biomasa na rrethon kudo – në mbetjet drusore të shfrytëzimit të ekonomive pyjore, në bujqësi, në akuakulturë, në zonat ligatinore (kallamishtet), në jetën tonë të përditshme, etj. Një nga përparësitë e saj kryesore është se instalimet për energji termike ose elektrike të biomassës janë kryesisht lokale, shumë afër konsumatorit. Në këtë këndvështrim, ekosistemet pyjore, shkurretat dhe zonat e mbrojtura mund të nxjerrin fitime nga përdorimi i biomasses, nëse mirëmenaxhohen në mënyrë të integruar dhe të qëndrueshme. Sipas përlllogaritjeve për ekonominë e marrë në studim, si biomasa në dispozicion për plotësimin e nevojave energjitike mund të merret vëllimi i materialit drusor që del nga masat silvikulturore të planifikuara për dhjetë vitet që zbatohet ky plan mbarështimi. Pra përfitohet një sasi biomase prej **10.52 ton/vit**.

7.1.7 Analiza e rolit të ekonomisë pyjore në sekuestrimin e karbonit

Ashtu si në mbarë vendin edhe në ekonominë e marrë në studim pyjet gjithnjë e më shumë po marrin rëndësi të madhe jo vetëm për lëndën drusore dhe për prodhimet jo drusore por edhe për ndikimin e madh të pazëvendësueshëm në sekuestrimin e karbonit, mbrojtjen e biodiversitetit, zhvillimin e ekonomisë dhe turizmit natyror.

Drurët pyjor, të veçuar apo si pyll, kanë një potencial të madh për të rivendosur ekosistemet e degraduara, për të siguruar ushqim, produkte mjeksore dhe mallra të tjera që kontribuojnë në shëndetin e njeriut. Vetëm pyjet mundësojnë shërbime mjedisore si: mbrojtje nga rrezatimi diellor, mbrojtjen e ajrit nga ndotja, mbrojtje nga erërat dhe zhurma. Vetëm mjedisi pyjor arrin të krijojë një mikroklimë të përshtatshme për njerezit dhe faunen, për mbrojtjen e burimeve ujore dhe të pjellorisë së tokës, për parandalimin e erozionit të tokës dhe zbutjen e ndryshimeve klimatike. Pyjet dhe drurët pyjor në mjediset urbane, konsiderohen sot si mjeti më i mirë për të luftuar stresin e qenieve njerëzore, për të përmirësuar gjendjen psikologjike, për shërim më të shpejtë dhe rritje të kapacitetit mendor.

Nëpërmjet realizimit të procesit të fotosintezës, drurët dhe bimët e tjera të pyllit thithin nga ajri gazin karbonik (CO₂) dhe çlirojnë oksigjen (O₂). Gazi karbonik, gazi kryesor i efektit ‘serrë’, pra i mbingrohjes globale, jo vetëm fiksohet prej druëve të pyllit, por njëherësh ky

gaz depozitohet për një periudhë të gjatë kohe në dru. Karboni i sekuestruar nga druri vazhdon të qëndroj atje jo vetëm aq sa druri jeton në pyll por edhe për sa kohë ne përdorim mobiljet. Është ky arsyetimi bazë që pyllit i atribuhet vetia e sekuestrimit të karbonit.

Llogaritja e biomasës është realizuar duke marrë në konsideratë parametrat e mëposhtëm referuar¹:

1. Dendësia e drurit, bazuar në llojin kryesor (për dushqet është 0.61 dhe për pishën është 0.48)
2. Përmbajtja e karbonit në lëndën e thatë të drurit = 0.5 ose 50% e saj
3. Faktori i ekspansionit të biomasës (BEF) = 1
4. Konvertimi nga C (karbon biomasë) në CO₂ ku raporti është CO₂/C = 44/12 = 3.667
5. Për cungishtet, raporti ndërmjet biomasës nëntokësore dhe asaj mbitokësore është 0.3 me 0.7 (pra 30% e biomasës gjendet nëntokë dhe 70% e saj mbitoke).
6. Për Trunqishtet, raporti (**B_{mbt}**)/(**B_{nt}**) është 0.54 (pra 54% është **B_{mbt}** dhe 46% është **B_{nt}**).

Sa më sipër në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir për **11.98** ha pyje, me rritje mesatare **26.07** m³/vit, llogaritet të sekuestrohet rreth **38.56** ton CO₂.

Kjo sasi do të ishte për pyjet e rinj afërsisht dy herë më e lartë nëqoftëse grumbujt pyjor të ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir do ishin trajtuar me prerje rralluese, prerje që i japin mundësi drurëve për rritje më të madhe dhe të shpejtë.

Ky sekuestrim i kundërvihet mbindotjes së atmosferës me gazin karbonik të çliruar prej gjithë veprimtarive të drejtpërdrejta ose jo të njeriut mbi mjedisin.

Nëpërmjet realizimit të transpiracionit pylli gjithashtu ruan lagështinë dhe freskinë e ajrit. Kurorat e drurëve të pyllit mbajnë mbi vete një masë të konsiderueshme të pluhurit të ajrit, që më pas përcillet në tokë prej ujit të reshjeve. Kurorat e drurëve të pyllit fiksojnë gjithashtu mjaft jone e atome të metaleve të rëndë, që konsiderohen lëndë toksike të rrezikshme për shëndetin e njeriut (përmenden këtu arseniku, kadmiumi, plumbi, etj), si edhe gazra si dioksidi i squfurit, etj.

7.2. Gjendja shëndetsore dhe fitosanitare

Vëzhgimet e kryera në terren tregojnë se kjo ekonomi nuk paraqet probleme shqetësuese për sa i takon gjendjes fitosanitare përjashtuar geshtenja që duhen marre masa urgjente për luftimin e kancerit të saj, tek pishat gjate punimeve të terrenit nuk kemi konstatuar shenja shqetësuese të procesionares së pishes. Përcaktimi i masave për rehabilitimin e gjendjes (prerja e drurëve me mosha të mëdha) dhe ndërmarrja e veprimeve konkrete në një periudhë sa më të shkurtër kohore do të ndikojnë në shëndetësimin e gjendjes. Kushtet e jetesës për popullatat lokale janë të vështira prandaj edhe dukuria e prerjeve ilegale është e pranishme. Me krijimin e tregut të punës që do të vijë si rezultat edhe i zbatimit të punimeve silvikulturore, në këtë ekonomi do të pakësohet presioni mbi pyjet, pasi njerëzit duke u punësuar dhe pjesa dermuese kanë migruar dhe emigruar, do të krijojnë mundësi për të siguruar të ardhura në rrugë ligjore.

Gjithësesi, njohja e njerëzve me ligjin e pyjeve dhe puna për sqarimin e dobive të pyllit në shërbim të njeriut do të jenë vazhdimisht në fokus të personelit pyjor të zonës.

¹ PDD document: Assisted Natural Regeneration of Degraded Lands in Albania (Version 06 – June 22, 2009), dhe IPCC softëare ver.2.691 date 23.01.2020.

7.2.1 Drurët e tharë

Pyjet e ekonomisë Drin Gjader Kir kanë gjendje fitosanitare në përgjithësi të mirë. Shumë rralle kemi takuar drurë të dëmtuar ose të tharë, perjashtuar drurët e djegur nga zjarret. Në parcelat e geshtenjes kemi përhapje të lartë të kancerit të geshtenjes, grerezes së geshtenjes dhe vjezhdules. Ka raste të drurëve të mbytur dhe të nënshtruar sidomos në shkurre, cungishte e pyjet e reja të ahut, në pjesët më dendësi të madhe për efekt të seleksionimit natyral. Propozimi i masave teknike që ndikojnë në përmirësimin e gjendjes shëndetësore të pyjeve është një nga objektivat e planit të mbarështimit të ekonomisë pyjore.

E rëndësishme është të theksohet se ky fenomen nuk ndikon negativisht në biodiversitet dhe gjendjen shëndetësore të grumbujve pyjor në përgjithësi.

7.2.2 Dëmtimet e tjera

Shkaqet e tjera të dëmtimit të grumbujve pyjor janë:

- ✓ rreziku i dëmtimeve masive nga zjarret, prerjet e paligjshme dhe kullotja pa kriter;
- ✓ dëmtimet nga insektet dhe sëmundjet e ndryshme;
- ✓ dëmtime nga erozioni dhe faktorë të tjerë atmosferikë.

Në këtë ekonomi zjarret nuk kanë qenë problem shqetësues sidomos 3 vitet e fundit, pasi zjarret e rëna janë krejt rastësore jo të qëllimshme, por kullotja pa kriter dhe prerjet e paligjshme ekzistojnë por në masë shumë të kufizuar. Në grumbujt pyjor të dushqeve janë vërtet rënie gjethesh në përmasa joshqetësuese. Gjithashtu dëme në këto pyje në të kaluarën janë shkaktuar nga hiri i dushkut dhe vemja por këtë vit nuk kemi takuar vatra ose ekzemplare me sëmundje dhe dëmtues. Në pyjet e pishës nuk kemi hasur shenja ose qeska në masë shqetësuese të procesionares së pishës, theksojmë se ky dëmtues rrezikon pishën e zeze. Sëmundje të ndryshme përfshirë kancerin të geshtenjes nuk janë takuar kurse dëmtuesit e tjerë nuk paraqesin rrezik serioz. Dëmtimet nga erozioni të grumbujve pyjor janë të papërfillshme, kurse dëmtimet e teritorit nga ky fenomen megjithatë ka një përmirësim të dukshëm, përseri duhet kujdes dhe ndërhyrje për minimizimin deri në eliminim të këtij fenomeni, kjo ekonomi pyjore është një ekonomi me erozion jo shumë shqetësues por në të ardhmen janë parashikuar masa me pyllzime dhe sisteme për stabilizimin e këtij fenomeni. Vetëm duke patur parasysh këtë fenomen shqetësues grumbujt pyjor të kësaj ekonomie janë grumbuj prodhues dhe ndërhyrjet nuk do të jenë me prerje rrafsh dhe ricungime por vetëm me rrallime, prerje me të zgjedhur me celtira dhe me dru të vecantë. Gjithashtu nuk janë evidentuar dëmtime nga orteqet dhe faktorë të tjerë atmosferikë. Në punimet propozuara janë parashikuar edhe masat përkatëse teknike.

7.3. Prerjet e paligjshme

7.3.1 Prerjet e paligjshme, gjendja aktuale dhe efektet në procesin e planifikimit

Prerjet ilegale sidomos në periudhën e tranzicionit, kanë qenë të pranishme në përmasa të konsiderueshme në këtë ekonomi pyjore. Prerjet ilegale bëhen për lëndë punimi të hollë dhe dru zjarri me qëllim përfitimi si nga individë të shkëputur ashtu edhe nga firma private. Nga

kontakte dhe intervista të zhvilluara me popullata vendore rezulton se nga një veprimtari e tillë e paligjshme siguroheshin rreth 20 – 30 % të të ardhurave vjetore.

Prerjet e paligjshme në pyje janë vrejtur shumë rrallë në cungishte, këto për lëndë dhe dru zjarri, më të rrezikuara këto pyje janë nga prerjet abuzive për prodhim dru zjarri dhe lende punimi. Në vitet e fundit ky fenomen është paksuar ndjeshëm krahasuar me planin e mëparshëm të menaxhimit ku evidentoheshin prerje ilegale në sipërfaqe të konsiderueshme. Kjo rënie e ndjeshme e prerjeve ilegale ka ardhur për arsye të largimit të popullsisë së zonës, kontrollit më të mirë të territorit dhe ndërgjegjësimit gjithnjë e më të mirë të banorëve të zonës për rëndësinë e pyjeve në cilësinë e jetës në këto zona.

7.3.2 Impakti i prerjeve ilegale në planifikimin dhe mbarështimin e pyjeve

Në këtë zonë pyjet përbëjnë një pasuri natyrore me vlerë dhe interes të veçantë. Për vlerat e larta të biodiversitetit si dhe të faktit që pyjet shërbejnë si një burim i mirë të ardhurash. Prandaj, është e domosdoshme që të bëhet një punë sqaruese me banorët vendas për pasojat që shkaktojnë prerjet ilegale si dhe për vlerën dhe dobinë që sjell një mbarështim i qëndrueshëm i resurseve pyjore.

Një situatë e tillë e detyron personelin pyjor të zonës të marrë masa për një zbatim me rigoroz të ligjit të pyjeve dhe për bashkëpunim më të mirë me organet e pushtetit vendor dhe popullatat lokale. Krahas sa më sipër nga organet e pushtetit vendor si dhe instanca më të larta shtetërore duhet të hartohen strategji për luftimin e varfërisë dhe hapjen e fronteve të reja të punës, në mënyrë që të pakësohet presioni mbi pasurinë pyjore dhe të mos jetë vetëm ajo si burim të ardhurash.

8. OBJEKTIVAT E MBARËSHTRIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

8.1. Objektivat e përgjithshme për planifikimin afat-gjatë

Pyjet janë një pasuri dhe trashëgimni e çmuar kombëtare, Në Nenin 1 të Ligji 57/2020, datë 30.04.2020, “Për pyjet” citohet: Qëllimi i këtij ligji është mbrojtja e pyjeve si pasuri me rëndësi të veçantë, për vlerat e mëdha dhe të pazëvendësueshme në mbrojtjen e klimës, të tokës, ruajtjen dhe përmirësimin e potencialeve prodhuese, të ekuilibrave të mjedisit natyror, biodiversitetit, burimeve gjenetike dhe regjimit hidrik si detyrime me interes kombëtar dhe ndërkombëtar.” Më tej po Ligji 57/2020, datë 30.04.2020. “Për pyjet” e konsideron planin e mbarështimit si instrumentin kryesor të zhvillimit të qëndrueshëm të fondit pyjor. Bazuar sa më sipër si dhe sipas parimeve të mbarështimit të qëndrueshëm e shumë funksional është realizuar optimizimi i nevojave lokale me mundësitë/kapacitetet ekologjike. Gjatë hartimit të PMPK u krye studimi i territorit, marrja e të dhënave, matjet në pyje si dhe takime me grupe interesi me synim:

- Bashkërendimin me aktorët lokale që veprojnë në zonë edhe me dy - tre ekonomi pyjore fqinje për të ndaluar prerjet abuzive e degradimin e pyjeve.
- Përfshirjen dhe angazhimin e aktorëve lokale, grave e grupeve të disavantazuara në hartimin dhe zbatimin e PMPK.
- Mbrojtjen e përmirësimin e mjedisit të përbashkët.

- Reduktimin e varfërisë në zonat rurale.
- Trajnimin profesional të aktorëve në pyje në të gjitha nivelet (punëtorë, teknikë, udhërrëfyes të guidave të natyrës)
- Përdorimin dhe zhvillimin natyral të pyjeve (automatizimi biologjik)
- Rehabilitimin e përmirësimit të sipërfaqeve pyjore për mbrojtjen e ekosistemeve Natyrore, përmirësimit të peisazheve rural dhe ruajtjen e biodiversitetit.
- Mirëmenaxhimin e qëndrueshëm dhe shumë funksional të pyjeve dhe kullotave.
- Përmirësimit të përdorimit të territorit, të formës së qeverisjes, përmirësimit të shkurreve, konvertim të tyre në cungishte dhe cungishteve ekzistuese në trungishte.
- Përdorimin dhe zhvillimin e qëndrueshëm të pyjeve mbi bazën e vlerësimit me kritere bashkëkohore të gjëndjes biologjike dhe ekologjike të tyre në mënyrë që të përcaktohet realisht potenciali i tyre prodhues pa dëmtuar biodiversitetin dhe pa cënuar çështjet e mbrojtjes së mjedisit.
- Përcaktimin e rolit dhe mënyrës së përfshirjes së palëve të interesuara gjatë hartimit dhe zbatimit të këtij plani.

8.2. Objektivat kombëtare për Zhvillimin e Pyjeve dhe Kullotave

Qëllimi dhe objektivat kryesore kombëtare janë:

- Të sigurohet ruajtja dhe mbrojtja e integritetit të burimeve pyjore dhe kullimore si pasuri natyrore të qëndrueshme e në këtë kuadër edhe biodiversitetit pyjor dhe kullor;
- Ekonomia pyjore të kontribuojë në zbutjen e varfërisë në zonat rurale.

Gjithashtu prioritetet e qeverisë Shqiptare në mbështetje të zhvillimit të sektorit të pyjeve synojnë në:

- Një nxitje të menaxhimit të pyjeve dhe kullotave drejt konservimit natyror të tyre, mirëmbajtjes së biodiversitetit dhe zhvillimit të eko-turizmit;
- Rehabilitimin e pyjeve të degraduar për t'i rikthyer në kushte optimale të stacionit pyjor përkatës;
- Ripercaktimin i drejtimeve të punës sipas koncepteve afat-gjatë të zhvillimit për administrimin dhe menaxhimin e pyjeve dhe kullotave;
- Formulimin dhe zbatimin e një Programi Kombëtar të Pyjeve dhe Kullotave
- Krijimin e mundësive përfutuese në mbrojtjen, konservimin dhe përmirësimin e burimeve pyjore dhe kullimore edhe përmes programeve qeveritare;
- Vazhdimin e bashkëpunimit teknik dhe financiar me agjensitë ndërkombëtare në sektorin e pyjeve dhe kullotave për të siguruar burime të investimeve;
- Ngritjen e kapaciteteve drejtuese dhe menaxhuese në nivelin e njësive të qeverisjes vendore dhe partnereve private si dhe zhvillimi i një programi efektiv të ekstensionit pyjor;
- Nxitjen dhe përfitimin e të ardhurave përmes zhvillimit të mundësive rikrijuese dhe turizmit;
- Përcaktimin e roleve dhe funksioneve të gjithë aktorëve në sektorin e pyjeve dhe kullotave dhe identifikimin e lidhjeve me kritike mes tyre;
- Promovimi i funksioneve sociale dhe mbrojtëse të pyjeve

Mbështetur në objektivat kombëtare të zhvillimit të sektorit të pyjeve dhe kullotave Ligji 57/2020, datë 30.04.2020. “Për pyjet” e konsideron planin e mbarështimit si instrumentin kryesor të zhvillimit të qëndrueshëm të fondit pyjor. Përcaktimi i objektivave në planin e mbarështimit bëhet në përputhje të plotë me interesin e popullatave lokale dhe pa çënuar objektivat rajonale dhe kombëtare për zhvillimin e qëndrueshëm.

8.3. Pajtueshmëria e PMPK me planifikimin rajonal dhe atë në nivel Bashkie

Sipas Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) të Bashkisë Shkoder parashikohet realizimi i ndërhyrjeve të rëndësishme që do të përmirësojnë dhe mbrojnë peizazhin siç janë ripyllëzimi me lloje endemike që mund të zhvillohen në kushtet e territorit të bashkisë; zgjerimi i zonave të mbrojtura dhe hartimi e miratimi i planeve të menaxhimit për to. Gjithashtu një parameter kritik është ruajtja dhe krijimi aty ku mungojnë të zonave ripariane të lumenjve dhe të liqeneve. Këto zona kanë rol shumëfunksional, sepse kontrollojnë flukset (komponentet ushqyes dhe sedimentet) që përmirësojnë cilësinë e ujit, mbrojnë tokën nga erozioni dhe ndotja, kontribuojnë në mbrojtjen nga përmbytjet, ndihmojnë në përmirësimin e mikroklimës dhe cilësinë e ajrit dhe funksionojnë si një habitat për faunën dhe në përgjithësi si një bio-korridor.

Peisazhi urban do të përmirësohet ndjeshëm përmes zbatimit të PPV dhe konkretisht nëpërmjet rindërtimit, krijimit të hapsirave të lira publike dhe hapsirave të gjelbra dhe mbjelljes së drurëve dekorativ përgjatë rrugëve. Përveç kësaj edhe në sistemin natyror dhe bujqësor propozohen masa që do të kenë si rezultat shtimin e gjelbërimit:

- Ripyllëzimi në zona të veçanta të degraduara /të shpyllëzuara.
- Rehabilitimi i gurorëve joaktive duke mbjellë llojeve bimësh të përshtatshme, në mënyrë që hapësira të jetë në harmoni me peisazhin e saj rrethues dhe në përputhje me vlerat e tij estetike.
- Realizimi i një rripi të gjelbër perimetrik me drurë të lartë dhe përherëblertë, në mënyrë që të ketë izolim vizual nga rrugët më të afërta.

Pikat e nxehta (hot spots) më të rëndësishme për Bashkinë Shkoder janë të lidhura me përmbytjet, zjarret dhe rrëshqitjet e tokës. Masat mbrojtëse për këto fenomene janë të përshkruara qartë në PPV të bashkisë. Por për këto fenomene do të ketë masa të propozuara edhe në planin e menaxhimit të ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir. Ndër të cilat do të përmendim masat për sensibilizimin e popullsisë lokale lidhur me rëndësinë e pyjeve në cilësinë e jetës së tyre; ndërhyrjet silvikulturore për përmirësimin dhe ripyllëzimin e ngastrave të degraduara dhe dëmtuara nga aktivitetet në kundërshtim me mbrojtjen e mjedisit. Gjithashtu propozimi konkret do të jetë që pyllëzimet dhe ripyllëzimet të projektohen për të krijuar grumbuj pyjore të përzier si më rezistent ndaj fenomeneve të sipërpërmendura. Nga bashkia do të mbështetet një studim për përpilimin e një hartë me mundësi përditësimi për zonat kritike mjedisore për zjarret, rrëshqitjet dhe përmbytjet.

8.4. Objektivat kryesore të PMPK

Plani i Mbarështimit të Ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir ka disa objektiva kryesore, të cilat janë:

- marrja në konsideratë e të gjithë faktorëve që lidhen direkt ose indirekt ndërmjet tyre - popullata lokale, administrimi i pyjeve dhe kullotave, ekoturizmi, interesi që ofron pylli. blektorët etj, pa harruar kufizimin e erozionit, ruajtjen e natyrës dhe stabilitetin e resurseve.
- plotësimi i nevojave të popullatës me material drusor, bazë ushqimore për bagetinë, si dhe përdorimi i prodhimeve jodrusore pyjore vetëm nëpërmjet një zhvillimi të qëndrueshëm të pyjeve.
- harmonizimi i interesave të komunitetit dhe të pjesmarrësve të tjerë veprues në territorin e kësaj ekonomie në përputhje me mundësinë aktuale dhe potenciale të pyllit.
- grumbullimi i informacionit të shumfishtë, evidentimi i faktorëve sociale dhe ekonomike që ndikojnë në një mbarështrim të qëndrueshëm të pyjeve, Informacionet nuk duhet të përshijnë vetëm ato pjesë që kanë të bëjnë me grumbullin pyjor, por të mundësojë vlerësimin e parametrave ekologjike (klima etj) biologjike (ekosistemet. biotopet, florën -faunën veçanarisht atë të kërcënuar).
- identifikimi i masave që do të merren në të ardhmen dhe harmonizimin e të gjithë faktorëve veprues për përcaktimin e objektivave specifike që janë rezultat logjik i një mbarështrimit bashkëkohor.

8.5. Objektivat specifike të ekonomisë pyjore/NJM

Objektivat specifike të ekonomisë pyjore janë:

- Evidentimi i gjëndjes aktuale në tërë hapësirën e ekonomisë pyjore me anë të matjeve direkte në terren.
- Bashkëpunimi që në fazën e hartimit të PMPK me përdoruesit dhe palët e tjera të interesuara.
- Përdorimi dhe zhvillimi i qëndrueshëm i pyjeve mbi bazën e vlerësimit me kritere bashkëkohore të gjëndjes biologjike dhe ekologjike të tyre.
- Organizimi i takimeve për diskutimin e masave që propozohen, dhe detajimin operacional të planit afat mesëm dhe afatgjatë.

8.5.1 Objektivat specifike mbi përdorimin e tokës, funksionin dhe formën e qeverisjes/mbarështrimit

Mbarështrimi aktual nga ai i propozuar për sa i takon përdorimit të territorit, formës së qeverisjes dhe funksioneve nuk ka ndryshime të ndjeshme përveç shtimit të 11.98 ha pyje nga sipërfaqe inproduktive.

Lidhur me funksionet kryesore dhe të propozuar për grumbujt pyjore të kësaj ekonomie vrehet se:

- Pyjet me funksion prodhues propozohet të jenë 11.98 ha ose 100 % të sipërfaqes pyjore.

Si pyje prodhues janë specifikuar pyjet për prodhim lëndë punimi dhe dru zjarri.

Të specifikuara këto funksione jepen edhe në [tabelën 5.5.1](#). ku është përcaktuar edhe sipërfaqja për secilin funksion specifik. Ndarja sipas funksioneve të mësipërme ka motive të karakterit tekniko - shkencor dhe social. Në përputhje me objektivat që do të vendos plani i

mbarështimit do të fiksohen edhe masat për përmbushjen e tyre dhe çuarjen e pyjeve drejt zhvillimit të qëndrueshëm.

8.5.2 Objektivat specifike mbi tipet e pyjeve

Grumbujt e ekonomisë të cilët janë përcaktuar me funksion prodhues, do të trajtohen në cungishte do të aplikohen prerjet me celtira dhe prerje në dru të vecantë duke hequr 30 % të numrit të drurëve.

Objektivi specifik për funksionin prodhues do të jetë sigurimi i gjeneratës së re të pyjeve, vjelja e një sasive të konsiderueshme materiali drusor pa cenuar vijueshmërinë e prodhimeve drusore gjatë gjithë ciklit të prodhimit. Mbarështimi i qëndrueshëm i pyjeve të rinj gjer në arritjen e moshës së shfrytëzueshmërisë nëpërmjet ndërhyrjes me punime të ndryshme duke siguruar të ardhura nga pylli me sa më pak pasoja negative në mjedis. Nga ndërhyrjet me rrallime paratregtare do të diferencohen drurët me cilësi më të mirë (drurët e së ardhmes) duke siguruar një gjenerate të re me trung të drejtë e cilindrik dhe kurorë pak a shumë simetrike. Objektivi final do të jetë krijimi i pyjeve me cilësi të mesme për prodhim lëndë punimi dhe dru zjarri.

Tipet e grumbullit, si edhe analiza e tyre jepen të Tab.6.1.2.1 - 6.1.2.5 etj. të rezultateve.

Vëllimi drusor në këmbë i pyjeve të Ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir në total është **600 m³**, vëllimi mesatar i pyjeve Cungishte **50.08 m³/ha**.

Për çuarjen e grumbujve drejt normalitetit (fondi real drejt fondit normal) janë propozuar masa konkrete në drejtim të harmonizimit të tre komponenteve (Fond-Strukture-Gjëndje) të pyllit, përshtatur funksioneve përkatëse nëpërmjet:

- Rritjes së prodhimtarisë të grumbujve pyjore (ndërhyrja me trajtime e shfrytëzime në grumbujt që kanë arritur moshën).
- Përdorimit optimal të stacionit.
- Sigurimit të gjeneratës së re në rrugë natyrore me prerje të njëpasnjëshme, prerje rrah dhe përmiresime.
- Ruajtjes së biodiversitetit, të florës e faunës.
- Mbrojtjes të pyjeve nga zjarret dhe prerjet pa leje.
- Rehabilitimit të infrastrukturës rrugore.
- Krijimit të tregut të punës.
- Përmirësimit të gjëndjes së përkujdesjes për pyjet.

Për hollësi shih pasqyrat “Tipet e vegjetacionit potencial sipas funksioneve, përqindja ndaj totalit të sipërfaqes pyjore” tabela 5.1.1 dhe “Tipet e vegjetacionit aktual sipas funksioneve/përqindja ndaj totalit të sipërfaqes pyjore” tabela 5.5.1

8.5.3 Objektivat specifike silvikulturale

Në përshtatje të mjedisit lokal dhe karakteristikave të grumbullit do të zbatohet sisteme silvikulturale për realizimin e një përdorimi optimale të pyjeve.

Do të kryhen një sërë punimesh silvikulturore duke filluar që nga pastrimet, rrallimet, prerjet e ndryshme silvikulturore si dhe pyllëzime artificiale e sisteme malore. Me anë të tyre synohet përmirësimi i gjëndjes aktuale duke gërrshetur të gjithë komponentët së bashku (teknike dhe sociale).

Ndërhyrjet silvikulturale do të kryhen në përshtatje me objektivat e planit të mbarështimit, kushtet e stacionit dhe cilësinë e grumbullit.

Objektivat kryesore silvikulturore konsistojnë në :

- rralimin e grumbujve pyjore.
- sigurimin e ripërtëritjes.
- shëndetësimin e grumbujve.
- mbarështimin dhe ruajtjen e biodiversitetit

Të dhënat për sipërfaqen dhe koston e çdo objekti jepen në kapitujt përkatës.

8.5.4 Objektivat specifike për kullotat

Në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir mbikullotja nuk paraqitet si problem pasi nuk janë mbishfrytëzuar sepse me largimin e popullsisë drejt qendrave të mëdha urbane dhe në emigracion ka rënë ndjeshëm numri i blektorise në kullota, por këto vitet e nuk është bërë asnjë punim përmirësues dhe investim për infrastrukturën prandaj kërkohet vëmendje e veçantë për to.

8.5.5 Objektivat specifike mbi biodiversitetin

Shtrirja e ekonomisë pyjore Drin Gjader Kir nga 20 m deri 48 m mbi nivelin e detit, ekspozicioni i saj, burimet ujore e bëjnë këtë ekonomi mjaft të larmishme nga pikpamja e biodiversitetit.

Detyra jonë është që këtë biodiversitet ta mbrojmë dhe ta shtojmë me synim për ta bërë me atraktive zonën, me drejtim zhvillim agroturizmi dhe turizmit natyror.

Rreziqet për biodiversitetin kanë qënë dhe mbeten shfrytëzimet intensive, prerjet ilegale, mbikullotja në afërsi të fshatrave dhe zjarret.

Për përmirësimin e biodiversitetit, që synojmë veçanërisht të llojet dhe varietetet gjenetike.

8.5.6 Objektivat specifike mbi gjëndjen shëndetsore

Vëzhgimet e kryera në terren tregojnë se kjo ekonomi nuk paraqet probleme shqetësuese për sa i takon gjëndjes fitosanitare (ka drurë të vjetër me majë të tharë).

Përcaktimi i masave për rehabilitimin e gjëndjes (prerja e drurëve me mosha të mëdha, heqja e drurëve të thyer, të djegur e të rrëzuar, luftimi i kancerit të geshtenjes dhe krasitja e degeve të poshteme të pishave) dhe ndërmarrja e veprimeve konkrete në një priudhë sa më të shkurtër kohore do të ndikojnë në shëndetësimin e gjëndjes. Kushtet e jetesës për popullatat lokale janë të vështira prandaj edhe dukuria e prerjeve ilegale është e pranishme dhe e ndjeshme sa i takon përmasave. Prejet ilegale janë dhe mbeten problem shqetësues për pyjet dhe strukturat përgjegjëse për pyjet në bashki.

Për të frenuar këtë fenomen rekomandohet marrje e përgjegjësisë jo vetëm nga personat përgjegjës direkt për mbrojtjen e pyjeve por edhe nga institucione të tjera të pushtetit qendror dhe lokal. Kjo gjë do të ndihmonte shumë në zbatimin e ligjit për ndalimin e prerjeve me qëllime fitimi, të cilat në pyje shkaktojnë pasoja të pariparueshme. Pra kështu, del me evident zbatimin rigoroz të ligjit, transferimi i përgjegjësisë dhe kompetencave drejt bazës e deri tek përdoruesi i përditshëm. Një gjë e tillë është e parashikuar edhe në strategjinë e zhvillimit të sektorit të pyjeve.

8.5.7 Objektivat specifike mbi faunën

Për mbarrështrimin e gjahut objektiv kryesor për periudhën e vlefshmërisë të planit do të jetë krijimim i kushteve të përshtatshme për ushqim, riprodhim dhe folezim.

Pasuria faunistike mund të shndërrohet në një bazë për zhvillimin e gjuetisë turistike në ekonomi gjë që është në interes të gjithë komunitetit të zonës.

Nga informacionet e grumbulluara nëpërmjet intervistave të ndryshëm dhe disa vëzhgimeve konstatohet se në territorin e pyjeve dhe kullotave të ekonomisë pyjore gjenden lloje të ndryshëm kafshës dhe shpendësh të egër. Ndër llojet më të rëndësishëm por që hasen rrallë janë: pëllumbi i egër dhe qukapiku. Llojet që takohen zakonisht me shpesh janë dhelpra, lepuri, laraska, grifsha, sorra, harabelat dhe mëllenja. Gjithashtu gjenden Iriqi dhe breshka. Prania e tyre tregon për një biodiversitet të kënaqshëm. Zhvillimi i popullatave të faunës së egër ka ndikim pozitiv mbi ekosistemet pyjore dhe mbi mbarrështrimin e pyjeve. Aktualisht situata me pyjet ka filluar të përmirësohet e për pasojë edhe fauna e egër nuk është shumë e kërcënuar. Megjithatë është e nevojshme të merren masa për një kontroll më të mirë të gjuetisë.

Kryerja e një inventari të gjahut mbi kritere tekniko-shkencore do të ndihmonte së tepërmi në monitorimin e popullatave dhe përcaktimin e gjëndjes së tyre. Me një informacion të tillë mund të merren masa të plota për mbarrështrimin shkencor të gjahut. Ndalimi i gjuetisë pa leje dhe me mjete të ndaluara gjuetie është një objektiv që kërkon seriozitet dhe këmbëngulje gjer në realizimin e tij të plotë.

8.5.8 Objektivat specifike për pyjet me funksion prodhues

Objektivi specifik për funksionin prodhues do të jetë shfrytëzimi rracional si dhe sigurimi i gjeneratës së re të pyjeve, vjelja e një sasive të konsiderueshme materiali drusor pa cenuar vijueshmërinë e prodhimeve drusore gjatë gjithë ciklit të prodhimit. Mbarështrimi i pyjeve të rinj gjer në arrijtjen e moshës së shfrytëzueshmërisë nëpërmjet ndërhyrjes me punime silvikulturore duke siguruar të ardhura nga pylli me sa më pak pasoja negative në mjedis. Nga ndërhyrjet me rrallime do të diferencohen drurët me cilësi më të mirë (drurët e së ardhmes). Objektivi final do të jetë grumbuj pyjore të përmirësuar nga të cilët do të sigurohet lëndë punimi dhe dru zjarri në vazhdimësi.

Për sigurimin e druve të zjarrit duhet të shfrytëzohen parcelat e përcaktuara për trajtime me celtira e sanitare dhe materiali drusor që do të rezultojë nga prerjet e ndryshme silvikulturale. Do të përcaktohen detyrimsht parcela të veçanta për prodhimin e druve të zjarrit për banorët e zones, përveç druve të zjarrit të rezultuara nga ndërhyrjet silvikulturale apo drurët e dëmtuar nga faktorët atmosferike.

Për këtë do të respektohen të gjitha kriteret teknike mbi mënyrën e grumbullimit të tyre me qëllim të sigurohet vazhdimësi prodhimi. Mund të përmendim frutat e geshtenjes, dëllinja e kuqe dhe e zezë, trëndafili i egër, murrizi, etj.

9. MASAT E PLANIFIKUARA NË KUADËR TË MBARËSHTIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

9.1. Prerja vjetore e lejuar/mundësia vjetore e shfrytëzimit

Nga analiza e grumbujve pyjor të ekonomisë rezulton se ata janë në kryesisht në fazën e zhvillimit të rinisë, parapjekurisë dhe pjekurisë. Vërtet grumbujt pyjor janë në këto faza zhvillimi por dimensionet e tyre dendrometrike janë te konsiderueshme po ashtu për një periudhë të gjatë kohore nuk janë kryer punime silvikulturore.

Të gjitha produktet pyjore që do të vilen në periudhën 10-vjeçare janë ato që do të rezultojnë prej trajtimit silvikulturore të pyjeve (Rrallime paratregtare, prerje sanitare e me celtira në cungishte).

Pra mundësia vjetore e shfrytëzimit sipas metodës së rritjes vijuese (treguese) është $32.36 \text{ m}^3 \times 0.8 = 25.89 \text{ m}^3$ në vit. Është parashikuar që mundësia vjetore e shfrytëzimit të jete sa 80% e rritjes vijuese.

Si mundësi shfrytëzimi ligjërish do të merret mundësia e shfrytëzimit sipas rritjes vijuese (treguese)

9.2. Prerja vjetore silvikulturore

Gjatë këtij 10 vjecari nuk janë parashikuar ndërhyrje në parcelën pyjore 10a, kjo për faktin që janë pyje të rralla me më së shumti 600 dru për ha.

9.3. Planifikimi vjetor i masave

9.3.1 Masat në Pyje

Prerjet silvikulturore për ekonominë pyjore Drin Gjader Kir përfshijnë sasinë e volumit të materialit drusor që do të rezultojë nga masat e marra si trajtime silvikulturore për çdo vit brenda planifikimit dhjetë vjeçar. Në këtë ekonomi pyjore është parashikuar të ndërhyhet me prerje shfrytëzuese në grumbujt pyjor që kanë arritur pjekurinë dhe kushtet për ndërhyrje. Masat silvikulturore janë si më poshtë vijon:

Sipërfaqe të tjera

Inproduktive

Nenparcela	Sip (ha)	Perd I teritorit
4a	4.42	Jo produktive
10b	134.67	Jo produktive
Shuma	139.09	

9.3.3 Masat në infrastrukture dhe në zonat e degraduara, rekreacionale dhe didaktike

Masat në infrastrukturë janë kryesoret rikonstruksioni dhe mirëmbajtja e rrugëve auto që përshkojnë këtë zonë dhe kryesisht grumbujt pyjor. Në zonat e degraduara do të merren masa për evitimin e degradimit të mëtejshëm dhe rehabilitimit me pyllëzime e sisteme malore.

9.4. Masat afat-gjata

c - masa te tjera:

Këto masa do të konsistojnë në masat preventive për mbrojtjen e pyjeve nga zjarret, mbrojtjen nga prerjet abuzive dhe luftimin e sëmundjeve e dëmtuesve

9.4.2. Masat silvikulturore në cungishte

Cungishtet shtrihen në 11.98 ha sipërfaqe dhe janë në gjendje të mirë dhe mesatare. Per kete 10 vjecar nuk do te kete nderhyrje se ngastra ka nen 600 dru per ha

9.4.6. Gjendja dhe masat në infrastrukturën e ekonomisë pyjore

Ekonomia pyjore Drin Gjader Kir është e përshkuar ne afersi te saj me rrjet rrugor por me gjendje teknike të dobët.

Në përgjithësi gjendja e rrugëve nuk është e mirë për shkak të dëmtimit nga kushtet atmosferike sepse ndërtimi i tyre nuk është bërë konform kushteve teknike përkatëse. Gjithashtu, dëmtimet janë evidente sidomos për shkak të mungesës për një kohë të gjatë, të fondeve të nevojshme për riparimin dhe mirëmbajtjen e tyre.

9.4.7. Masat specifike për aktivitetet rekreacionale dhe didaktike

Në pyjet me funksion rekreativ qe mund te parashikohen ne te ardhmen do te jenë hapja dhe marketimi i shtigjeve. Në zonat e degraduara do të merren masa për evitimin e degradimit të mëtejshëm dhe rehabilitimit me pyllëzime e sisteme malore.

10. VLERËSIMI EKONOMIK

10.1. Vlerësimi i efekteve të masave të planifikuara në pyje dhe kullota

Masat e propozuara dhe zbatimi i tyre në harkun kohor të këtij plani mbarështimi do të jenë garanci për rritjen cilësore dhe sasiore të grumbujve pyjore sidomos për grumbujt e rinj të pyjeve trungishte dhe cungishte, të cilat detyrimisht kërkojnë kujdes të vazhdueshëm dhe punime silvikulturore për kalim në një stad të ri të zhvillimit të tyre. Në pyjet trungishte e cungishte do të ndërhyet me operacione shfrytëzimi, që garantojnë vlerësimin racional të lëndës drusore dhe ripërtëritjen natyrore të grumbujve pyjor. Për të garantuar një shfrytëzim në përputhje me kërkesat e mbrojtjes së mjedisit pyjor dhe trajtimit të qëndrueshëm do të përdoren teknika pune miqësore me mjedisin. Gjithashtu për të rritur nivelin dhe cilësinë e shërbimit ndaj pyjeve nga plani i mbarështimit janë propozuar punime rehabilituese të infrastrukturës rrugore, gjithmonë duke zbatuar metoda rehabilituese me ndikime minimale negative në mjedis.

Rëndësi të veçantë do i kushtohet disiplinimit të rrjedhjeve ujore në skrapata dhe në shtratin e rrugës me qëllim që rehabilitimi të jetë sa me efikas, sidomos në mbrojtjen nga erozioni. Punimet do të kryhen me mekanizma që ndikojnë sa më pak në mjedis, kurse skarpatet parashikohet të mbillen në të dy krahët me farë bari në mënyrë që të mos u krijojnë mundësi fillimit të dukurive të erozionit.

Nga kryerja e punimeve silvikulturore dhe nga punimet për përmirësimin e infrastrukturës do të prodhohet e transportohet material drusor, do lehtësohet lëvizja e mjeteve të transportit dhe e njerëzve, do ju ofrohet pyjeve shërbim cilësor në kohë, do të zbkurohet pejsazhi dhe në aspektin social, do të krijohet mundësi punësimi e lëvizjeje komode për popullatën lokale. Mirëmbajtja e rrugëve ekzistuese dhe kryerja e punimeve silvikulturore do të jenë faktor garante, sidomos për mbrojtjen e pyjeve nga zjarret dhe faktore nxitës të rritjes së frekuentimit të pyjeve nga turistët të cilët do të ndikojnë në një zhvillim të qëndrueshm në ëe gjitha aspektet.

10.2 Planifikimi i të ardhurave/përfitimeve

Në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir do të kryhen aktivitete të ndryshme të cilat sigurojnë të ardhura direkte dhe indirekte apo edhe të mira.

Të ardhurat kryesisht do të sigurohen nga shitja e lëndës drusore (lëndë punimi dhe dru zjarri), nga tarifat e grumbullimit të bimeve mjeksore etj.

Llogaritja e të ardhurave është kryer duke ju referuar tarifave në fuqi dhe cmimet e përafërta, për çdo produkt të realizuar nga pylli. Vëllimi i lëndës drusore që do të shitet, do të jetë ai që është planifikuar sipas operacioneve të trajtimit të grumbujve pyjor.

Të dhënat jepen në tabelën nr.10.2.1;

Të ardhurat

Tabela 10.2.1.

Të ardhurat në ekonominë pyjore Drin Gjader Kir llogariten te mos kete nderhyrje ndaj nuk do te kete dhe te ardhura per 10 vitet e para

10.3 Planifikimi i kostove/shpenzimeve

Vlera totale e koston së punimeve përmbledh të gjitha shpenzimet e punimeve të parashikuara gjatë dhjetë viteve në harkun kohor të zbatimit të këtij Plani Mbarështimi sipas urgjencës së parashikuar në kapitujt e mësipërm.

Meqenese nuk do te kete nderhyrje per shfrytezim, por dhe per punime te tjera athere rezulton te mos kemi dhe shpenzime

10.4 Analiza kosto-perfitim

Mbi bazën e analizës së mësipërme, ne kete ekonomi per 10 vitet e para nuk do te kete as te ardhura as shpenzime.

11. LIDHJA MIDIS PLANIT TË MBARËSHTIMIT TË PYJEVE E KULLOTAVE DHE SISP

Lidhja midis PMPK dhe SISP përshkruhet në Udhëzues sipas ecurisë kronologjike të rrjedhes së punës në hartimin e planit.

12. PROCESI I VALIDIMIT TË PMPK NE SISP

Kur plani i mbarështimit është gati. konsulenti duhet të paraqesë PMPK për miratim dhe pranim. Miratimi i planit të ri të mbarështimit dhe futja në SISP konsiston në këto procese :

- korigjimi i të dhënave gjeo-hapsinore
- plotësimi dhe korigjimi i informacionit të përgjithshëm të attributeve

Kryesisht. funksionalitetet edituese duhet të garantojnë korrektësinë e të dhënave të futura në mënyrë që të shmangen gabimet sa më shumë të jetë e mundur. Gjatë përgatitjes së planit të mbarështimit të pyjeve dhe kullotave mund të ketë mangësi në lidhjen logjike midis të

dhënave për shkak të lënies jashtë të informacionit. Për shembull, në hartimin e planit të ri të mbarështimit, hapi i parë është plotësimi i bazës së të dhënave mbi gjëndjen e pyjeve dhe më pas të përcaktohen objektivat dhe ndërhyrjet në bazën e të dhënave të planit të mbarështimit. Hartuesi i planit të mbarështimit duhet të përcaktoj objektivat dhe ndërhyrjet për secilën nënparcelë pyjore dhe kjo duhet bërë një e nga një. Sistemi informacionit paraqet listën e nënparcelave pa objektivat e përcaktuara.

13. MIRATIMI I PLANIT TË MBARËSHTRIMIT TË PYJEVE DHE KULLOTAVE

Kërkesat bazë për miratimin e planit të mbarështimit janë:

- ❖ Kur të përfundojë hartimi i planit të mbarështimit, një përmbledhje ekzekutive duhet të përgatitet duke nxjerrë në pah karakteristikat e tij si: objektivat e planit, treguesit e fondit pyjor dhe kullor, mundësinë vjetore të shfrytëzimit, ndërhyrjet silvikulturore dhe efektiviteti ekonomik i zbatimit të planit të mbarështimit si dhe pjesëmarrja e komunitetit lokal në hartimin e tij.

- ❖ Veçoritë kryesore të planit të mbarështimit duhet të shpjegohen dhe diskutohen me stafin e shërbimit pyjor të bashkisë dhe me aktorët e tjerë nëpërmjet një prezantimi në poërpunt.

- ❖ Plani dërgohet në Ministrinë e Turizimit dhe Mjedisit për miratim i shoqëruar me letër mbështetëse të hartuar nga Drejtoria e Pyjeve e Bashkisë.

- ❖ Një komision ngrihet nga ministria (1 përfaqësues nga MTM, 1 përfaqësues nga AKP dhe 1 përfaqësues nga FSHP/UBT), për të kryer kontrollin cilësor të planit të mbarështimit dhe për të siguruar që cilësia e planit është e mirë dhe se plani është hartuar në përputhje me rregulloret, udhëzuesin si dhe respekton të drejtat e palëve të treta. Miratimi final i planit të mbarështimit për pyjet publike dhe private bëhet nga Ministri i MTM pas vlerësimit pozitiv të komisionit.

14. MONITORIMI I ZBATIMIT TË PMPK

SISP bën të mundur monitorimin vjetor të ndërhyrjeve që kryhen në përputhje me planin e mbarështimit si dhe rastet e ngjarjeve ekstreme si psh: zjarret në pyje, rrëshqitjet, përmytjet, që ndikojnë në gjëndjen e territorit dhe menaxhimin e planit. Monitorimi i zbatimit të PMPK do të bëhet sipas procedurës së pritshme të futjes së informacionit në SISP për çdo ndërhyrje duke futur këto të dhëna: (i) tipi i masave; (ii) sipërfaqja ku është kryer ndërhyrja (si psh: gjatësia e rrjetit të ri rrugor); (iii) kostoja e ndërhyrjeve; (iv) kontraktori; (v) punësimi i grave dhe burrave (mundësia për të ndarë dhe për të menaxhuar ndërhyrjet e parashikuara në planin e mbarështimit duke respektuar pjesëmarrjen gjinore sipas ligjit 9970/2008) duke siguruar edhe një informacion më të përditësuar. Në SISP do të futen të gjitha ngjarjet që do të ndodhin në territorin e ekonomisë pyjore si: zjarret në pyje, problemet fitosanitare, rrëshqitjet etj.

15. RISHIKIMI PERIODIK I ZBATIMIT TË PLANIT TË MBARËSHTRIMIT

Megjithatë progresi në zbatimin e aktiviteteve specifike është një nga problemet kyç në rastin e një plani mbarështimi. Ky i fundit duhet të rishikohet në mënyrë të rregullt çdo vit si pjesë e procesit të ruajtjes dhe kontrollit mbi qeverisjen e pyjeve. Është e dobishme të kryhet periodikisht një rishikim tërësor i planit të mbarështimit gjatë periudhës së vlefshmërisë së tij. Tendenca afat-shkurtër në progresin e zbatimit të planit të mbarështimit mund të kryhet

pas një periudhe 2- 3 ose më shumë vitesh në varësi të subjektit dhe këto tendenca duhet të pasqyrohen gjatë zbatimit të planit të mbarështimit.

16. RISHIKIMI AFAT-MESËM I PLANIT TË MBARËSHTRIMIT

Rishikimi i planit të mbarështimit ka për qëllim adaptimin me kushtet e reja të krijuara gjatë zbatimit të tij. Për këtë arsye, hartimi i planit të ri të mbarështimit, përfaqëson një rishikim të situatës në ekonominë pyjore për të cilën ai hartohet.

Rishikimi në fund të periudhës 10 vjeçare, përmban një analizë të rezultateve të kësaj periudhe pas zbatimit të planit të mbarështimit që lidhen me:

- evidentimin dhe pasqyrimin e ndryshimeve për sa i perket përhapjes së vegjetacionit pyjor brënda dhe jashtë ngastrave, pra korrigjimeve të nevojshme nëse vërehen ndryshime kufijsh.
- evidentimin dhe pasqyrimin e ndryshimeve strukturore dhe fazave të zhvillimit të grumbujve.
- evidentimin dhe pasqyrimin e gjëndjes fitosanitare të grumbujve.
- evidentimin dhe pasqyrimin e infrastrukturës rrugore të shtuar.
- përcaktimin e objektivave të rinj për periudhën pasardhëse.

17. RISHIKIMI FINAL I PLANIT TË MBARËSHTRIMIT

Rishikimet brënda periudhës 10-vjeçare. bëhet në intervale të ndryshme për të verifikuar:

- zbatimin e planit të shfrytëzimeve.
- parametrat dendrometike të grumbujve në sipërfaqe provë të përhershme.
- zbatimin e planeve të punimeve përmirësuese dhe punimeve të tjera.
- reflektimin e ndryshimeve të ndodhura në fondin pyjor .

Në fund të periudhës së vlefshmërisë së planit të mbarështimit, kryesisht në vitin e fundit një rishikim tërësor i aktiviteteve të planit duhet të kryhet. Rishikimi final i planit të mbarështimit duhet të kryhet në të njëjtën mënyrë si rishikimi afat-mesëm por duke përfshirë të gjithë periudhën kohore të vlefshmërisë së planit të mbarështimit. Duhet të analizohet efektiviteti dhe performanca e planit të mbarështimit kundrejt objektivave të tij, plani i ndërhyrjeve në fillim dhe sa është zbatuar ai dhe cili ka qënë buxheti. Rishikimi final i planit do të krijojë një bazë shumë të mirë për planin tjetër të mbarështimit që duhet të hartohet për ekonominë pyjore.

18. PËRGATITJA E HARTAVE

Hyrje

Nisur nga rëndësia që hartat tematike kanë në procesin e planifikimit është e nevojshme që të përcaktohen: – tematika e hartave në përshtatje me kushtet e reja të territorit – elementët grafike standard, ngjyrat dhe emërtesat – dixhitalizimi i hartave dhe integrimi i tyre në sistemin GIS. SISP menaxhon direkt hartat dhe elementët e dhënë më poshtë (vijat, ngjyrat, emërtimet etj) mund të jenë standard i sistemit të informacionit për përgatitjen e hartave. Përpara se sistemi të jetë operacional, përgatitja e hartave duhet të realizohet në sistemin GIS duke respektuar standartet e mëposhtme. Hartat mund të ndërtohen nëpërmjet GIS duke përdorur sistemin e ri zyrtar KRGJSH 2010 kompatibël me sistemin kordinativ UTM. Hartat mund të ndërtohen në shkallët 1:25 000 ose 1:10 000 në rastin kur sipërfaqja është e vogël.

Hartat dhe ortofotot që janë të disponueshme në faqen e ASIG (ëëë.asig.gov.al) mund të përdoren direkt edhe nga SISIP. Hartat më të rëndësishme për planin e mbarrështimit janë:

- Harta e Ekonomisë pyjore
- Harta e funksioneve të pyjeve
- Harta e tipeve të pyjeve, shkurreve dhe kullotave
- Harta e rrjetit rrugor, infrastrukturës dhe zonave të degraduara
- Harta e ndërhyjeve, punimeve që do kryhen

Harta e ekonomisë pyjore

Është harta bazë tematike e cila përcakton kufijtë e ekonomisë pyjore dhe ndarjen e saj në parcela dhe nënparcela. Kufijtë e ekonomisë pyjore, ndarja në parcela dhe nënparcela do jenë të njëjtë me ato ekzistues. Në çdo rast parcela identifikohet me numër, ndërsa nënparcela me shkronjë. Disa të dhëna që duhet të merren parasysh: – Ngjyra (e zezë) dhe trashësia e vijave për parcelat dhe nënparcelat është e njëjtë me atë të Udhëzuesit të 2001 (0.5 dhe 0.25 mm). – Numri i parcelës duhet të shkruhet vetëm 1 herë në qendër të parcelës dhe trashësia e numrit është 0.5 mm dhe lartësia e tij 8 mm. – Shkronja e nënparcelës duhet të shkruhet vetëm 1 herë në qendër të nënparceles ku trashësia e numrit është 0.5 mm dhe lartësia e tij 5 mm. Shkalla e hartës mund të jetë 1:10 000 ose 1:25 000, por për parcelat në pronësi private mund të përdoret edhe shkalla 1:2500 e cila kërkohet nga zyra e regjistrimit të pasurive të paluajtshme për regjistrimin e pronës. Harta e ekonomisë pyjore duhet të përmbajë këto informacione: – rrjetin e sipërfaqeve provë të përhershme dhe të përkohshme – pronësia me teksturë grafike të limituar për pronësi private për të bërë dallimin nga pronësia publike (pa ngjyrë ose teksturë) 80 – zonat e mbrojtura në rast se janë prezente në brëndësi të ekonomisë pyjore, por edhe në rast të kufijve të ekonomive fqinje (duhet informacion për të patur sinergji) – rrugët kryesore, duke u kufizuar tek rrugët me akses kryesor – rrjedhjet ujore dhe trupat ujore (liqenet, rezervuarët).

Harta e funksioneve

Kjo hartë përcakton funksionet kryesore të pyjeve dhe kullotave të ekonomisë pyjore. Klasifikimi i përdorur është i njëjtë me atë të IKP 2018 dhe do përdoret edhe në përshkrimin parcellar dhe nënparcellar. Është një hartë e re e cila lidhet me funksionet e pyjeve dhe kullotave në nivel parcele dhe nënparcele dhe është lehtësisht e realizueshme nëpërmjet sistemeve dixhitale .

Harta e tipeve të pyjeve dhe kullotave

Kjo hartë përshkruan tipet e pyjeve dhe kullotave në lidhje me qëllimet e PMPK. Harta e propozuar lidhet me speciet kryesore dhe ndahet në 4 zona duke iu referuar: vegjetacionit mesdhetar, pyjeve mezofile dhe termofile dhe pyjeve të zonës alpine. Kjo ndarje integrohet edhe me tipet e tjera të përdorimit të territorit si: kullota, livadhe, sipërfaqe inproduktive, sipërfaqe të zhveshura, sipërfaqe shkëmbore dhe zonat e prekura nga zjarret. Kodet e tipeve të pyjeve janë bazuar në klasifikimin e Udhëzuesit të vitit 2001 dhe është bërë integrimi me kodet e reja të përcaktuara me kritere të ngjashme. Për zgjedhjen e ngjyrave baza fillestare është Harta e Pyjeve në shkallën 1: 25.000 në nivel kombëtar duke shtuar disa elemente të sugjeruar nga stafet e shërbimit pyjor bashkiak. Në përgjithësi pyjet e dushqeve do shënohen me ngjyrë kafe, pyjet fletore me ngjyrë të gjelbër, halorët me ngjyrë të kuqe/vjollce, shkurret me ngjyrë bojëqielli/blu. Për të lehtësuar interpretimin e tipeve të pyjeve është mirë që të

futet një etiketë me një kod specifik për secilin tip pylli sipas legjendës së mëposhtme. Është e mundur që të lexohen tipet edhe kur printimi bëhet bardhë e zi. Harta është organizuar në bazë të specieve dominante. Kur kemi një pyll të përzierë është e mundur të përdoret i njëjti standard vetëm duke bërë modifikimin e ngjyrës që mbush zonën. Në rast se kemi 1 specie dominante mbushja me ngjyrë do jetë e plotë dhe në këtë rast do përbëhet vetëm nga 1 ngjyrë dhe emërtesë/etikete (psh: pyje të dominuar nga Bunga (Quercus petrea Mill)-do të jetë e kafenjtë me emërtimin përkatës). Në rast se kemi 2 specie duhet të përdorni një teksturë me vija vertikale me 2 gjërësi të ndryshme (vijat më të gjëra për llojin dominant dhe ato më të ngushta për llojet e tjera). duke përdorur të njëjtat ngjyra dhe emërtesa si në tabelën e mëposhtme. Për të lehtësuar leximin e bazës topografike është mirë që të përdorim komandën "transparence" për të reduktuar intensitetin e ngjyrave (reduktohet rreth 50%).

Harta e rrjetit rrugor, infrastrukturës dhe zonave të degraduara

Është një hartë e re e cila synon të përcaktojë rrjetin për mbritshmerinë me rrugë të ekonomisë pyjore, praninë e strukturave mbështetëse për aktivitetet e ndryshme për menaxhimin shumëfunksional të pyjeve, praninë e sipërfaqeve të degraduara dhe masat për parandalimin e degradimit. Ajo ndahet në seksionet e mëposhtme: - Rrugët pyjore dhe shtigjet - Infrastrukturat (për funksionet sociale dhe rekreacionale, punimet pyjore, kullotat, masat për parandalimin e zjarreve, problemet në rrjedhjet ujore, shpatet etj.) - Sipërfaqet e degraduara në shpatë për shkak të aktivitetit human (gurore, vënd- gjermime minerale etj) Elementë të hartës janë përcaktuar në formën e simboleve, vijave me dimensione të ndryshme për secilin nga specifikimet e lartpërmendura. Për të ndihmuar leximin e hartës bazë topografike është më mirë që të përdoret komanda "transparence" për të reduktuar intensitetin e ngjyrave (rreth 50%) për mbushjen e sipërfaqeve.

Harta e ndërhyrjeve

Është një hartë shumë e rëndësishme pasi përmbledh të gjitha masat që do zbatohen në ekonominë pyjore gjatë 10 viteve (ose më shumë) të ardhshëm. Kjo hartë duhet të jetë e ndarë në këto seksione: - asnjë ndërhyrje: zonat pyjore pa ndërhyrje duhet të jenë pa ngjyrë ose simbole - trajtimet silvikulturore që tregojnë ndërhyrjet kryesore në plantacionet e reja, trungishte, cungishte, punimet e kujdesimit (prerjet fitosanitare), rehabilitimi i pyjeve të dëmtuar etj. - rrugët pyjore dhe strukturat (rrugët e reja, mirembajtja, struktura dhe impiantet për prodhimin e lëndës së punimit) - ndërhyrjet për parandalimin e zjarreve në pyje (pikat e furnizimit me ujë, korridoret etj.) - ndërhyrjet për rehabilitimin e tokave dhe rrjedhjeve ujore (punimet në shpatë, përgjatë rrjedhjeve ujore dhe rrugëve auto) - ndërhyrjet rekreacionale (shtigjet e reja dhe mirembajtja e tyre, fasilitetet për rekreacion/qëllime didaktike, barakat, baret etj) - masat në shkurre dhe kullota (përmirsimi i sipërfaqeve me bimësi barishtore, strukturat e reja dhe mirëmbajtja e tyre). Ndërhyrjet do të raportohen me ngjyra dhe fushë me një transparence deri 50% , derisa të jetë e mundur që të shikohet tematika e hartës në sfond.

